

Република Српска

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Агенција за шуме

**Годишња анализа активности корисника шума и шумских земљишта
у својини Републике, са оцјеном рада и приједлогом мјера у погледу
њиховог даљег коришћења**

**са кратим приказом стања шума и шумарства
Републике Српске у 2009.**

Бања Лука, јули 2010.

Република Српска

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Агенција за шуме

**Годишња анализа активности корисника шума и шумских земљишта
у својини Републике, са оцјеном рада и приједлогом мјера у погледу
њиховог даљег коришћења**

**са кратим приказом стања шума и шумарства
Републике Српске у 2009.**

Бања Лука, јули 2010.

SADRŽAJ:

1. Uvod.....	1
2. Šume Republike Srpske.....	2
2.1. Državne šume.....	2
2.2. Privatne šume.....	3
2.3. Ostale šume.....	4
2.3.1. Industrijske plantaže.....	4
2.3.2. Nacionalni parkovi i druga zaštićena područja.....	4
3. Šumarstvo Republike Srpske.....	12
3.1. Organizacija šumarskog sektora	12
3.2. Značaj šumarstva kao privredne grane.....	13
3.3. Korišćenje šuma i šumskog zemljišta u privatnoj svojini.....	14
3.4. Prikupljanje i raspoređivanje sredstava posebnih namjena za šume.....	16
4. Godišnja analiza aktivnosti, sa ocjenom rada i prijedlogom mjera u pogledu daljeg korišćenja šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike.....	18
4.1. Radna snaga, sredstva za rad i organizacija rada.....	18
4.2. Proizvodnja šumskih drvnih sortimenata.....	20
4.3. Proizvodnja ostalih šumskih proizvoda.....	22
4.4. Šumsko-uzgojni radovi i sjemensko-rasadnička proizvodnja.....	22
4.5. Radovi na zaštiti i čuvanju šuma.....	23
4.5.1. Šumski požari.....	23
4.5.2. Štete od insekata.....	23
4.5.3. Bespravne aktivnosti.....	24
4.6. Lovnoprivredne aktivnosti.....	25
4.7. Finansijski rezultati poslovanja.....	25
4.7.1. Investicije.....	26
4.7.1.1. Izgradnja i rekonstrukcija šumskih kamionskih puteva.....	27
4.7.1.2. Izrada šumskoprivrednih osnova.....	29
4.7.2. Zalihe.....	30
4.7.3. Nenaplaćena potraživanja.....	31
4.7.4. Obaveze.....	31
4.7.4.1. Obaveze prema Zakonu o šumama.....	31
4.7.5. Politika cijena i saradnja sa drvoprerađivačima.....	32
4.7.5.1. Način formiranja cijena šumskih drvnih sortimenata u Republici Srpskoj.....	32

4.7.5.2. Odnos zainteresovanih strana prema aktuelnoj politici cijena šumskih drvnih sortimenata u Republici Srpskoj.....	33
4.8. Ocjena rada i prijedlog mjera u pogledu daljeg korišćenja šuma i šumskog zemljišta u svojoj Republici.....	33
4.8.1. Ocjena rada korisnika šuma.....	33
4.8.2. Prijedlog mjera u pogledu daljeg korišćenja šuma i šumskog zemljišta u svojoj Republici.....	35
5. Izvještaj o radu i efektima rada Inspekcije za šumarstvo i lovstvo za 2009. godinu.....	36
5.1. Uvodne napomene.....	36
5.2. Rezultati i efekti rada.....	36
5.2.1. Rezultati i efekti rada po oblastima.....	39
5.2.1.1. Uslovi za obavljanje djelatnosti.....	39
5.2.1.2. Oblasti uzgoja, zaštite i korišćenja šuma.....	40
5.2.1.3. Oblast primarne prerade drveta.....	42
5.2.1.4. Oblast lovstva.....	43
5.3. Završne napomene.....	44
6. Izvori podataka.....	45
7. Prilozi.....	46

1.Uvod

Agencija za šume je republička upravna organizacija osnovana na osnovu Zakona o šumama i Zakona o republičkoj upravi, koja se organizaciono nalazi u sastavu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, sa sjedištem u Banjoj Luci. U sastavu Agencije nalaze se područne jedinice u Foči, Mrkonjić Gradu i Vlasenici. Izvještajno-prognozna služba Agencije takođe je organizovana po teritorijalnom principu.

Za potrebe održivog upravljanja i gazdovanja šumama i šumskim zemljištem u svojini Republike, Agencija za šume vrši stručne i tehničke poslove koji se odnose na: izradu, praćenje sprovođenja i vođenje registra planskih dokumenata, vođenje evidencije i katastra šuma i šumskog zemljišta, praćenje zdravstvenog stanja šuma, praćenje utroška sredstava posebnih namjena za šume, stručnu koordinaciju poslova vezanih za privatne šume i provođenje mjera podrške njihovim vlasnicima, saradnju u primijenjenim istraživanjima, obezbjeđenje informacija o stanju na tržištu drvnih i nedrvnih proizvoda šuma, utvrđivanje neophodnog minimuma drvnih sortimenata za potrebe lokalnih preduzeća za mehaničku preradu drveta, implementaciju standarda i transfer znanja u šumarstvu, promociju angažovanja svih zainteresovanih strana u procesu planiranja i održivog gazdovanja šumskim resursima, kontrolu i praćenje izvršenih radova korisnika šuma, druge poslove u skladu sa Zakonom o šumama i drugim propisima Republike.

Agencija za šume takođe vrši kontrolu i praćenje izvršenih radova korisnika šuma i šumskog zemljišta i pravi godišnju analizu aktivnosti, sa ocjenom rada i prijedlogom mjera u pogledu korišćenja šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike, uključujući i obavezu održavanja. Ova obaveza Agencije proizilazi iz Zakona o šumama i Ugovora o korišćenju šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike uključujući i obavezu održavanja, koji je u novembru 2009. zaključen između Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Javnog preduzeća šumarstva «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac.

Ispunjavajući zakonom predviđene obaveze, Agencija dostavlja resornom Ministarstvu i Vladi Republike Srpske „Godišnju analizu aktivnosti korisnika šuma i šumskih zemljišta u svojini Republike, sa ocjenom rada i prijedlogom mjera u pogledu njihovog daljeg korišćenja“, sa kratkim prikazom stanja šuma i šumarstva Republike Srpske u 2009. Dokumentacionu osnovu predmetnog izvještaja čine isključivo zvanično objavljeni dokumenti; nedostaje nezavisni izvještaj o reviziji za 2009., jer isti još nije urađen.

2. Šume Republike Srpske

Površina Republike Srpske iznosi 25.053 km², a šuma i šumskih zemljišta 13.038,84 km², ili 52,44 % njene površine. U ukupnoj površini šuma i šumskih zemljišta, nesporne površine državnih šuma učestvuju sa 74,7 %, održaji (ranije: uzurpacije državnih šuma) sa 1,4 %, privatne šume sa 22,2 %, industrijske plantaže sa 0,6 % i nacionalni parkovi sa 1,1 % (tab. 1).

Navedene relacije, kada su u pitanju državne i privatne šume, mogu se smatrati privremenim, jer će sprovođenjem Zakona o stvarnim pravima (stupio na snagu krajem 2008.) održaji u najvećem broju slučajeva postati privatna svojina dosadašnjih držalaca.

Tabela 1: Površine šuma i šumskih zemljišta u Republici Srpskoj prema kategoriji vlasništva

(Izvori: Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u vlasništvu Republike stanje na dan 31.12.2009., Katastar privatnih šuma, stanje na dan 31.12.2009., Katastar šuma i šumskih zemljišta NP „Kozara“, stanje na dan 31.12.2009., službena komunikacija sa Ind. plantažama i NP «Sutjeska»)

Red. Br.	Kategorija vlasništva	Površina	
		ha	%
1.	Državne šume, nesporne površine	982.468	74,7
2.	Održaji (ranije: uzurpacije državnih šuma)	17.972	1,4
3.	Privatne šume	291.877	22,2
4.	Industrijske plantaže a.d. Banja Luka	7.500	0,6
5.	NP „Kozara“	3.530,03	0,3
6.	NP „Sutjeska“	10.484,88	0,8
	Ukupno	1.313.831,91	100,00

Prema Preliminarnom izvještaju Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH (Anon., 2010), ukupna zaliha šuma u Republici Srpskoj, bez obzira na vrstu vlasništva, procjenjuje se na 284,1 miliona m³, od čega je 216 mil. m³ u visokim šumama svih oblika a 68,1 mil. m³ u izdanačkim šumama. Ukupna zaliha šuma u RS nešto je veća je od ukupne zalihe u FBiH, gdje iznosi 277,3 miliona m³. Ukupna zaliha u visokim šumama svih oblika nešto je veća u FBiH (227,5 mil. m³) nego u RS (216 mil. m³), dok je ukupna zaliha u izdanačkim šumama osjetno veća u RS (68,1 mil m³) nego u FBiH (49,8 mil m³); (prilog 1).

2.1. Državne šume

Visoke šume sa prirodnom obnovom su dominantna kategorija šuma u vlasništvu Republike. Na njih otpada 47,1 % od ukupne površine. Iza njih dolaze površine podesne za pošumljavanje sa 21 %, zatim izdanačke šume sa 18 %, šumske kulture sa 6,2 % i površine nepodesne za pošumljavanje sa 5,3 %, dok su najslabije zastupljene visoke degradirane šume sa 2,4 % površine (prilog 6).

Ukupna zaliha drvne mase u državnim šumama procjenjuje se na 226,9 mil. m³, od čega na visoke šume sa prirodnom obnovom otpada 151,4 mil. m³ (ili 66,7 %), na visoke degradirane šume 48,7 mil. m³ (ili 22,5 %), na izdanačke šume 20,2 mil. m³ (ili 8,9 %) i na šumske plantaže 6,6 mil. m³ ili 2,9 %. Prosječna zaliha u visokim šumama sa prirodnom obnovom iznosi 327,44 m³/ha, u visokim degradiranim šumama 211,12 m³/ha, u izdanačkim šumama 113,67 m³/ha i u šumskim plantažama 104,6 m³/ha. Najveći prosječni godišnji zapreminski prirast imaju visoke šume sa prirodnom obnovom, u prosjeku 8,49 m³/ha, iza njih dolaze šumske plantaže sa 6,9 m³/h, zatim visoke degradirane šume sa 4,65 m³/ha, dok najniži prosječni godišnji prirast imaju izdanačke šume sa 3,43

m³/ha. Ukupni godišnji zapreminski prirast u državnim šumama iznosi 5,07 mil. m³, odnosno prosječno 7,0 m³/ha (prilog 7).

Ako se uporede ukupne zalihe visokih ekonomskih šuma prema katastru i prema Drugoj inventuri šuma, dolazi se do saznanja da je stvarna zaliha na terenu (zaliha prema inventuri) znatno veća od zalihe na papiru (zaliha prema katastru). Najveći „višak“ uočen je kod bukovih šuma, oko 13,9 mil. m³, zatim kod šuma jele, smrče i bukve, oko 7 mil. m³, te kod hrastovih šuma, oko 3,8 mil. m³; ukupni „višak“ zalihe iznosi oko 26,2 mil. m³ (tab. 2).

Kada se zvanično objave rezultati Druge inventure šuma na velikim površinama, pristupiće se detaljnoj analizi uočene pojave i provođenju svih neophodnih korekcija na bazama podataka u Informacionom sistemu u šumarstvu.

Tabela 2: Uporedni prikaz ukupne zalihe visokih ekonomskih šuma prema katastru i prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH

(Izvori: Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u vlasništvu Republike stanje na dan 31.12.2009., Preliminarni izvještaj Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH, 2010.)

Red. br.	Vrsta šume	Ukupna zaliha visokih ekonomskih šuma u RS		
		Prema katastru	Prema inventuri	Razlika
		m ³		
1	Šume bukve	48.798.225	62.711.522	+ 13.913.297
2	Šume jele, smrče i bukve	84.991.593	92.042.843	+ 7.051.241
3	Šume bijelog i crnog bora	9.324.828	10.118.952	+ 794.124
4	Šuma hrasta	7.849.985	11.649.766	+ 3.799.781
5	Ostale visoke šume	452.095	1.074.731	+ 622.636
	Ukupno (m ³)	151.416.726	177.597.814	+ 26.181.079
	Prosječno (m ³ /ha)	327,44	345,39	+ 17,95

2.2. Privatne šume

Izdanačke šume su najrasprostranjenija kategorija privatnih šuma. One se protežu na 63,2 % njihove teritorije. Iza njih dolaze visoke ekonomske šume sa 32,9 %, površine podesne za pošumljavanje sa 2,3 %, visoke degradirane šume sa 0,8 %, dok su najslabije zastupljene površine nepodesne za pošumljavanje i šumske kulture sa po 0,4 % (prilog 8).

Ukupna zaliha drvne mase u privatnim šumama procjenjuje se na 42,8 mil. m³. Najveće učešće u zalihi imaju izdanačke šume sa 22,4 mil. m³ (ili 52,3 %). Odmah iza njih dolaze visoke šume sa prirodnom obnovom sa 19,9 mil. m³ (ili 46,5 %). Visoke degradirane šume i šumske plantaže imaju marginalno učešće u ukupnoj zalihi privatnih šuma od 0,3 mil. m³ (ili 0,7 %) i 0,2 mil m³ (ili 0,5 %) respektivno. Godišnji zapreminski prirast u privatnim šumama iznosi 1,2 mil. m³, odnosno 155,8 m³/ha (prilog 9).

Kada se uporede državne i privatne šume (tab. 3, stanje po katastru), dobiju se slijedeći odnosi:

- u ukupnoj površini nespornih državnih i privatnih šuma, državne šume učestvuju sa 77,7 % a privatne šume sa 22,3 %,
- prosječna zaliha drvene mase u državnim šumama veća je za 95,9 % od prosječne zalihe u privatnim šumama, dok je prosječni godišnji zapreminski prirast veći za 66,6 %,
- privatne šume imaju nešto povoljniji odnos prirasta prema zalihi (2,8 %) u odnosu na državne šume (2,2 %),
- dominantni uzgojni oblik u državnim šumama čine šume generativnog porijekla, a u privatnim šumama šume vegetativnog porijekla.

Tabela 3: Uporedni prikaz zalihe državnih i privatnih šuma prema katastru

(Izvori: *Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u vlasništvu Republike stanje na dan 31.12.2009.*; *Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u privatnoj svojini, stanje na dan 31.12.2008.*)

Red. br.	Vrsta šume	Zaliha šuma u RS prema obliku vlasništva		
		Državne šume	Privatne šume	Razlika Državne - privatne
		m ³ /ha		
1	Visoke šume sa prirodnom obnovom	327,4	215,1	+ 112,3
2	Visoke degradirane šume	211,1	128,9	+ 82,2
3	Izdanačke šume	113,7	125,1	- 11,4
4	Šumske plantaže	104,6	223,3	- 118,7
	Prosječno	305,3	155,8	+ 149,5

2.3. Ostale šume

2.3.1. Industrijske plantaže a.d.

Industrijske plantaže posluju kao jedno do pet društava sa ograničenom odgovornošću udruženih u Incel-Holding, akcionarsko društvo sa mješovitim kapitalom, gdje je većinski kapital u državnoj svojini.

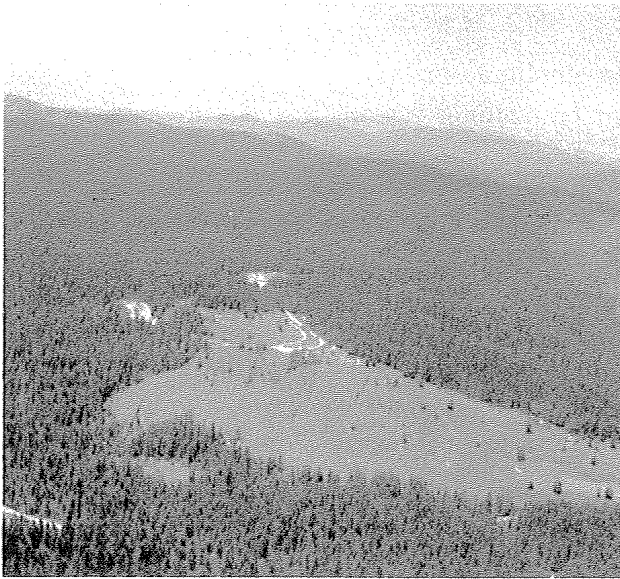
Ukupna površina plantaža iznosi 7.500 ha, od čega na lišćarske šume u sklopu plantaža otpada 1.741 ha, plantaže brzorastućih četinara 5.711 ha, a na ostale površine, uključujući rasadnike 48 ha.

2.3.2. Nacionalni parkovi i druga zaštićena šumska područja

Pod zaštićenim područjem podrazumijeva se oblast kopna i/ili mora posebno namijenjena zaštiti i očuvanju biološke raznolikosti, sa prirodnim i združenim kulturnim vrijednostima, kojom se upravlja na zakonit ili neki drugi efektivan način.

U Republici Srpskoj postoji 21 zaštićeno područje koje je djelimično ili u potpunosti prekriveno šumom, i to: dva nacionalna parka (Kozara i Sutjeska), tri prašumska rezervata (Janj, Lom i Perućica), dva šumska rezervata (Bukov Do i Omar), dva rezervata prirodnih predjela (Jahorina i Trebević) i 12 djelimičnih prirodnih rezervata (rezervati Pančićeve omorike). Ova zaštićena područja izdvojena su u periodu 1954-1967, na ukupnoj površini od 24.632 ha. Od tada pa do danas, nije

izdvojeno nijedno novo zaštićeno područje. Prije nekoliko godina pokrenuta je inicijativa o izdvajanju park šume Gozna u okolini Čelinca, ali još nije zvanično dovedena do kraja (tabela 4, karta 1).

Fotos 1: NP „Kozara“ (foto D. Kecman)

Fotos 2: NP „Sutjeska“ (foto: D. Kecman)

Površina NP „Kozara“ iznosi 3.494,5 ha. Najzastupljenija kategorija šuma u parku su visoke šume sa prirodnom obnovom, koje zauzimaju 2.438 ha, iza kojih dolaze izdanačke šume sa 676 ha.

Nacionalni park «Sutjeska» Tjentište obuhvata površinu od 17.250 ha, od čega na šume i šumska zemljišta otpada 10.484,88 ha. Najzastupljenija kategorija šuma u parku su visoke šume sa prirodnom obnovom, koje pokrivaju 7.620 ha. Prašuma „Perućica“ predstavlja najveću vrijednost NP «Sutjeska», kao jedinstven prirodni ambijent u kojem se na relativno malom prostoru (1.434 ha) a u značajnom visinskom rasponu između 612 - 2.386 m susreće 13 razvijenih šumskih asocijacija i veći broj drugih biljnih zajednica, koje pripadaju kategorijama gorskih i planinskih livada te vegetaciji stijena i točila. Mješovita šuma jele i smrče sa bukvom na kiselosmeđim zemljištima na verfenskim sedimentima predstavlja jezgro prašume u vidu moćnog visinskog pojasa između 1.000 i 1.450 m. U ovoj zajednici nađene su zalihe od 1.000 m³/ha te veoma stari primjerci jele i smrče visoki preko 50 m (Fukarek et Stefanović, 1958; Fukarek et al. 1969).

Prašumski rezervat Janj ulazi u sastav Šumskoprivrednog područja «Šipovskog», u gospodarskoj jedinici «Gornji Janj», obuhvatajući dijelove slivova «Tisova kosa» i «Duboki do» odnosno dijelove odjela 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21. Ovim područjem gazduje šumsko gazdinstvo «Gorica» Šipovo. Površina Janja iznosi 295 ha, i podijeljena je na «jezgro», površine 57 ha, i «upravljeni» dio, površine 237 ha, dok oko 0,8 ha otpada na stalne šumske komunikacije. U odnosu na prašumu Perućicu, Janj ima znatno užu amplitudu nadmorskih visina (od 1180 - 1510 m). To ima za posljedicu i manji broj biljnih zajednica, svega tri. Dominira zajednica bukve i jele sa smrčom (*Piceo-Abieti-Fagetum*), na 95 % površine. Na padini Todorića korita zadržala se mala krpa zajednice bijelog bora i smrče (*Piceo-Pinetum dinaricum*), pokrivajući 1 % površine. Subalpinska bukova šuma (*Fagetum subalpinum dinaricum*), na južnoj granici rezervata, zauzima oko 4 % površine. Prosječna zaliha sveukupne drvene mase u «jezgru» iznosi oko 1.037 m³/ha, a u «upravljanjem» dijelu prašumskog rezervata oko 765 m³/ha, tako da ukupna prosječna zaliha u «Janju» iznosi 818 m³/ha.

Prašumski rezervat «Lom» ulazi u sastav Šumskoprivrednog područja «Drvarsko-Petrovačkog», u gospodarskoj jedinici «Lom-Klekovača», gdje obuhvata odjele 130, 131, 132, 133, 134 i 136. Područjem gazduje šumsko gazdinstvo «Oštrej» Drinić. Površina Loma iznosi 297,7 ha i na cijeloj ovoj površini on ima odlike primarne prašume, sa prosječnom zalihom od oko 730 m³/ha. U odnosu na Janj, Lom ima užu i na više pomjerenu amplitudu nadmorskih visina (272 m, između 1250-1522 m n.v.), što ima za posljedicu još manji broj biljnih zajednica, svega dvije. Dominira zajednica bukve i jele sa smrčom (*Piceo-Abieti-Fagetum*), na 82 % površine, iznad koje se u visinskom pogledu nalazi subalpinska bukova šuma (*Aceri - Fagetum subalpinum*) na preostalih oko 18 % površine (Govedar et al., 2006).

Šumski rezervat „Bukov do“ nalazi se u okolini Ljubinja, na teritoriji koju pokriva Centar za razvoj krša iz Trebinja (ranije Š.g. „Leotar“ Trebinje). Rezervat je osnovan 1966. godine na površini od 100 ha. U momentu osnivanja tretiran je kao *zaštitni rezervat u kojem se naročito čuvaju ranije ugroženi bujični objekti, koji su uređeni i pošumljeni, te služe za potrebe bioloških proučavanja* (Ržehak, 1980). Glavne vrste drveća bile su: javor, jasen, hrast, bukva, lijeska i iva, a od prizemnih vrsta glog, kupina, zova i sl.

Šumski rezervat „Bukov do“ danas više ne postoji. To je sada rijetkom šikarom obrastao kanjon oko istoimenog potoka, sa kojeg je posječeno sve što se moglo posjeći. Sječe su vršene u toku i nakon zadnjeg rata. Desetak kilometara od „Bukovog dola“ nalaze se obronci planine Viduše. Sjeverna strana ovog planinskog vijenca nekada je bila obrasla moćnim pojasom bukovih šuma, čija su stabla u trgovačkom pogledu bila poznata kao bijela bukva, zbog odsustva ili sa vrlo malo srčike (kerna), i sa zapremninskom masom drveta većom i od 1.100 kg/m³. Danas je preko 80 % ovih šuma posječeno, dok je preostali dio ostao sačuvan zahvaljujući nepristupačnom i vrtačastom reljefu. Imajući u vidu mnogostruki značaj ovih šuma, kao i činjenicu da je njihovo nestajanje ireverzibilan proces, trebalo bi izdvojiti i zaštititi bar jedan od njihovih preostalih fragmenata.

Fotos 3: Prašumski rezervat «Lom» ima na cijeloj površini sva obilježja primarne prašume (foto D. Marčeta)

Šumski rezervat „Omar“ osnovan je 1964. godine kao rezervat prirodnih predjela za odmor i rekreaciju, na površini od 97 ha. Glavna vrijednost rezervata su stoljetna stabla smrčice. Rezervat je uz bogat vodom i ima zaštićena dva izvora - Ibrahimovac i Todorovac. Rezervatom „Omar“ do 2005. godine gazdovalo je Šumsko gazdinstvo „Čemernica“ Kneževo, nakon čega je brigu o njemu preuzela opština Kneževo.

Rezervati prirodnih predjela „Jahorina“ i „Trebević“ izdvojeni su 1954 godine na površinama od 2.000 ha, odnosno 1.000 ha. Šumsko gazdinstvo „Jahorina“ Pale gazduje sa najvećim dijelom šuma i šumskih zemljišta rezervata „Jahorina“, a preostali mali dio oko hotela „Šator“ odgovorno Š.g. „Zelengora“ Kalinovik. Prema važećoj Šumskoprivrednoj osnovi za ŠPP „Paljansko“ (za period 2004-2013), šume koje čine zaštitni pojas oko skijaških staza izdvojene su u posebnu gazdinsku klasu: *Šume bukve i jele sa smrčom sa posebnom namjenom - zaštitni pojas oko skijaških terena*. Površina ovih šuma je 320,69 ha, što čini 1,46 % od ukupne površine visokih šuma sa prirodnom obnovom u području. Šume se nalaze u dvjema gospodarskim jedinicama: „Gornja Prača“ (271,89 ha) i „Srednja Prača“ (48,80 m³/ha). Njihova drvena zaliha iznosi 299 m³/ha sveukupne drvene mase. Cilj gazdovanja je očuvanje postojećeg omjera smjese, stepena sklopa i zdravstvenog stanja. Dozvoljene su samo sanitarne sječe i to po potrebi.

Do spajanja ŠPP „Sarajevskog“ sa ŠPP „Romanijskim“, šumama Trebevića gazdovalo je šumsko gazdinstvo „Bistrica“ iz Istočnog Sarajeva. U posljednjoj šumskoprivrednoj osnovi (za period 2004-2013) ne spominju se ni rezervat niti zaštitne šume, ali se zato daje ambiciozan plan izdvajanja 2.253,67 ha u kategoriju zaštićenih šuma i šuma sa posebnom namjenom; ovaj plan je ušao i u Prostorni plan RS 2001-2015. U slučaju Trebevića, situaciju dodatno komplikuje činjenica da se značajan dio Rezervata prirodnih predjela i Park šuma „Brus“ danas nalaze na teritoriji FBiH i da su te površine najvećim dijelom minirane.

U okviru rezervata „Trebević“, još ranije, 1948. godine, formirana je planinska botanička bašta „Alpinetum“, površine 7 ha, koja je do početka rata imala funkciju stalnog nastavnog i oglednog dobra Šumarskog fakulteta u Sarajevu.

Rezervati Pančičeve omorike nalaze se na 12 lokaliteta.

U Šumskom gazdinstvu „Panos“ Višegrad postoji evidencija za dvije sastojine Pančičeve omorike. Jedna je na lokalitetu „Gostilja“, površine 25 ha, a druga na lokalitetu „Veliki Stolac“ površine 24 ha. Iako za njih nisu rađeni posebni planovi zaštite, obje sastojine su u dobrom stanju i u njima su do sada vršene samo sanitarne sječe i to u pojedinačnim slučajevima. O preostale tri sastojine koje se nalaze u evidenciji IUCN-a (tabela 4), u ovom gazdinstvu ne znaju ništa (riječ je o lokalitetima „Božurevac“, „Štula-Karaula“ i „Tovarnica“).

U Šumskom gazdinstvu „Sjemeć“ Rogatica postoji evidencija za dvije sastojine Pančičeve omorike. Jedna je na lokalitetu „Novo brdo“ a druga na lokalitetu „Panjak-Igrište“. Objema je površina po jedan hektar. Nema posebnih planova gazdovanja za njih, u dobrom su stanju a odjeli u kojima se one nalaze ne sijeku se.

U Šumskom gazdinstvu „Drina“ Srebrenica nema nikakvih podataka o sastojinama Pančičeve omorike koje se spominju u evidenciji IUCN-a (tabela 4). Radi se o lokalitetima „Plišina“ i „Strugovi“. U isto vrijeme, u ovom gazdinstvu imaju izdvojene dvije sjemenske sastojine Pančičeve omorike na lokalitetima „Zanožje-Vitez“, površine 3 ha i „Luka-Klocijevac“, površine oko 20 ha, kojih nema u drugim dostupnim evidencijama. Navedene sastojine su izdvojene u odjelima sa kojima se redovno gazduje.

U Šumskom gazdinstvu „Visočnik“ Han Pijesak nalazi se sastojina Pančičeve omorike na lokalitetu „Tisovljak“, površine oko 10 ha. Za ovu sastojinu ne postoji poseban plan gazdovanja.

Odjeljenje u kojem se ona nalazi ne sječe se u redovnoj sječi, ali je u manjem obimu bilo sječe pojedinačnih stabala.

U Šumskom gazdinstvu „Vučevica“ Čajniče nalazi se sastojina Pančičeve omorike na lokalitetu „Viogor-Sahdani“, površine oko 5 ha. Za ovu sastojinu ne postoji poseban plan gazdovanja, a odjeljenje u kojem se ona nalazi ne siječe se.

U Šumskom gazdinstvu „Maglić“ Foča registrovan je objekat Pančičeve omorike na lokalitetu „Sokolina“, ukupne površine 5-6 ha. To su u svari dva odsjeka u dva odjeljenja, koja se vode kao posebna gazdinska klasa. U dobrom su stanju, pod strogom zaštitom i u njima do sada nije bilo sječa.

Karta 1: Zaštićena područja u Republici Srpskoj

▲ Nacionalni parkovi	▼ Šumski rezervati
● Prašumski rezervati	◆ Rezervati prirodnih predjela
● Djelimični prirodni rezervati - rezervati Pančićeve omorike	

1. Kozara
2. Sutjeska
3. Janj
4. Lom
5. Perućica
6. Bukov Do
7. Omar

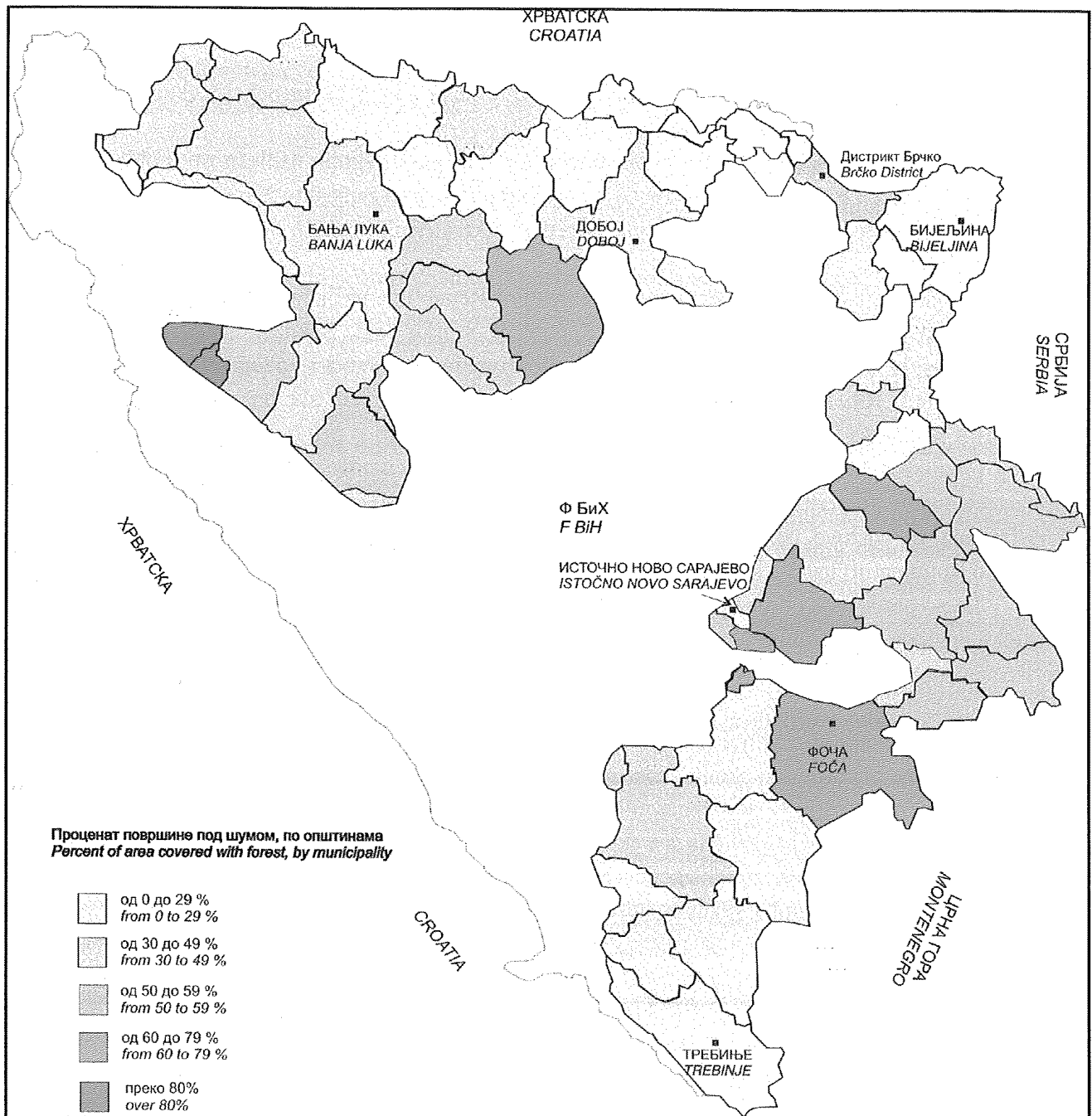
8. Jahorina
9. Trebević
10. Božurevac
11. Gostilja
12. Novo Brdo
13. Panjak- Igrište
14. Pliščina

15. Sokolina
16. Strugovi
17. Štula-Karaula
18. Tisovljak
19. Tovarnica
20. Veliki Stolac
21. Viogor-Sahdani

Tabela 4: : Zaštićena područja na teritoriji Republike Srpske koja su pretežno ili u potpunosti šumskog karaktera

Red. Br.	Naziv zaštićenog područja	Najbliže naseljeno mjesto/grad	Površina (ha)	Godina izdavanja	Podaci iz dokumentacije IUCN-a			Kategorija (1)
					Širina	Dužina	Kod	
NACIONALNI PARKOVI								
1.	„Kozara“	Prijedor	3.375	1967			2521	V
2.	„Sutjeska“	Tjentište	17.250	1965			1055	II
PRAŠUMSKI REZERVATI								
3.	„Janj“	Šipovo	195	1954			15739	IV
4.	„Lom“	Drinić	295	1956			15740	IV
5.	„Perućica“	Tjentište	1.434	1954			15738	IV
ŠUMSKI REZERVATI								
6.	„Bukov Do“	Ljubinja	100	1966	42° 49' 59"	18° 00'	15741	IV
7.	„Omar“	Kneževo	97	1964			16464	V
REZERVATI PRIRODNIH PREDJELA (PARK ŠUME, AMBIJENTALNI OBJEKTI)								
8.	„Jahorina“	Pale	2.000	1954			20699	V
9.	„Trebević“	Istočno Sarajevo	1.000	1954			20705	V
DJELIMIČNI PRIRODNI REZERVATI – REZERVATI PANČICEVE OMORIKE								
10.	„Božurevac“	Višegrad	10	1955	43° 55' 59"	19° 16'	146738	IV
11.	„Gostilja“	Višegrad	50	1955	43° 51'	19° 19' 59"	146739	IV
12.	„Novo brdo“	Rogatica	20	1955	43° 55' 59"	19° 00'	146740	IV
13.	„Panjak- Igrišće“	Rogatica	30	1955	44° 49' 28"	18° 35' 03"	146747	IV
14.	„Plišina“	Srebrenica	20	1955	44° 01'	19° 10' 59"	146741	IV
15.	„Sokolina“	Foča	30	1955	43° 27'	18° 34'	146745	IV
16.	„Strugovi“	Srebrenica	30	1955	43° 58'	19° 13'	146742	IV
17.	„Štula-Karaula“	Višegrad	20	1955	44° 04'	19° 07' 59"	146746	IV
18.	„Tisovljak“	Han Pijesak	10	1955	44° 08' 59"	18° 55' 59"	146743	IV
19.	„Tovarnica“	Višegrad	20	1955	43° 55' 59"	19° 00'	-	IV
20.	„Veliki Solac“	Višegrad	40	1955	43° 55'	19° 18'	146737	IV
21.	„Viogor-Sahdani“	Čajniče	40	1955	43° 30' 59"	19° 02' 56"	146744	IV

(1) - Kategorije revidirane od strane IUCN-a prema klasifikaciji iz 1998. god. a 1: Lokacije zaštićenih područja u Republici Srpskoj

Karta 2: Površine pod šumama po opštinama, stanje 2006.
 (Izvor: Statistika šumarstva br. 7, 2007.)

3. Šumarstvo Republike Srpske

3.1. Organizacija šumarskog sektora

Šume i šumsko zemljište na teritoriji Republike su u svojini Republike i drugih pravnih i fizičkih lica. Šumama i šumskim zemljištem u svojini Republike upravlja i gazduje Vlada Republike Srpske preko Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, dok šumama i šumskim zemljištem u privatnoj svojini, industrijskim plantažama i drugim šumama upravljaju i gazduju njihovi vlasnici.

Nadzor nad gazdovanjem šumama vrši Rrepublička šumarska inspekcija, koja se nalazi u sklopu Inspektorata Republike Srpske.

Opštine, prema Zakonu o lokalnoj samoupravi, nemaju direktnih nadležnosti u oblasti šuma i šumarstva, ali zakon generalno propisuje da su opštine odgovorne za zaštitu životne sredine, uređenje prostora, komunalne usluge, razvoj turizma, sportsko-rekreativnih i drugih djelatnosti koje doprinose razvoju turizma.

Korišćenje šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike, uključujući i obavezu održavanja, obavlja Javno preduzeće šumarstva „Šume Republike Srpske“ a.d. Sokolac, na osnovu posebnog ugovora kojeg je zaključilo sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, uz prethodnu saglasnost Vlade RS. Javno preduzeće šumarstva organizovano je kao akcionarsko društvo (društvo kapitala) u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima i Zakonom o privrednim društvima. Imovina Javnog preduzeća šumarstva je u svojini Republike. Poslove izvođenja radova u šumarstvu Javno preduzeće može povjeriti trećim licima, odnosno preduzećima i drugim pravnim licima koja su registrovana za poslove iskorišćavanja šuma i uslužne djelatnosti u šumarstvu i uz to posjeduju licencu o ispunjenosti uslova izdatu od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Javno preduzeće i druga pravna lica registrovana za obavljanje tih poslova, obavljaju stručno-tehničke poslove u privatnim šumama na osnovu ugovora sa Agencijom za šume. Poslove zaštite i korišćenja šuma u privatnoj svojini obavljaju njihovi vlasnici.

«Industrijske plantaže», koje gazduju vlastitim šumama, obavlja poslove izvođenja radova i stručno-tehničke poslove u svojoj režiji.

Da bi se unaprijedilo stanje šuma u privatnoj svojini i sprovele mjere održivog gazdovanja ovim šumama, organizuju se udruženja njihovih vlasnika. Sa šumama su povezane i druge nevladine organizacije koje zastupaju različite aspekte društvenog života, kao što su: Privredna komora RS, udruženja ljubitelja prirode, ogranizacije za zaštitu životne sredine, lovačka udruženja, udruženja gljivara i sl. Komora okuplja granska udruženja, među kojim je i Udruženje šumarstva i prerade drveta.

Zakone i druge propise i opšte akte koji su direktno ili u određenoj mjeri vezani za šumarstvo, donosi Narodna skupština Republike Srpske, kao centralna institucija parlamentarnog uređenja Republike Srpske. U okviru Narodne skupštine postoji 19 stalnih odbora, od koji se dva najdirektnije bave razmatranjem, predlaganjem i pretresanjem pitanja iz oblasti šumarstva: Odbor za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i Odbor za zaštitu životne sredine.

Sadašnji Zakon o šumama Republike Srpske donešen je u julu 2008. godine, a do kraja 2009. godine usvojeni su svi podzakonski akti. U odnosu na raniji zakon, novi zakon je precizno definisao titulara vlasništva nad šumama i šumskim zemljištem, razlučio je funkcije gazdovanja i upravljanja, uveo je kategoriju korisnika šuma, uveo je kategoriju sredstava posebnih namjena za šume i upravljanje sa njima putem trezora, predvidio je uvođenje jedinstvenog informacionog sistem u šumarstvu RS, i dr.

Na osnovu iznešenog, da se zaključiti da je institucionalni i organizacioni okvir šumarskog sektora Republike Srpske praktično kompletiran i da on odgovara sličnim modelima u Evropi. Centralnu vlast predstavlja Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede sa Odjeljenjem (sektorom) za šumarstvo i lovstvo, potpomognuto sa Agencijom za šume.

3.2. Značaj šumarstva kao privredne grane

Šume predstavljaju osnovu života na zemlji. One čovjeku pružaju različite koristi, opredmećene kao šumske proizvode. Prema FAO, ove koristi se svrstavaju u proizvode od drveta, nedrvne proizvode šuma i uslužne koristi od šuma. Proizvodi od drveta su zapravo šumski drveni sortimenti, koji se proizvode iz drvne komponente biomase šuma. U šumarskoj praksi ih nazivaju glavnim proizvodima, jer dominiraju po obimu i vrijednosti proizvodnje u šumarstvu. Nedrvni proizvodi šuma obuhvataju sve ostale proizvode biljnog i životinjskog porijekla, osim drveta. Oni se često nazivaju ostali ili sporedni proizvodi šuma. U uslužne koristi od šuma spadaju lovne, ribolovne, rekreativne, sportske, turističke i druge aktivnosti, kao i gazdovanje zaštićenim područjima. Opštekorisne (socijalne) koristi od šume pravilnije je nazivati funkcijama. U njih spada uticaj šume na klimu, vodu, vazduh i zemljište, zatim uloga šume u očuvanju biološkog nasljeđa, te estetske, duhovne, istorijske, kulturne i naučne vrijednosti šume.

Šume predstavljaju osnov postojanja i razvoja djelatnosti šumarstva i iskorišćavanja šuma, te pripadajućih uslužnih djelatnosti. Djelatnost šumarstva i iskorišćavanja šuma čini uzgoj i zaštita šuma i iskorišćavanje šuma. Uzgoj i zaštita šuma podrazumijeva: sađenje, rasađivanje, prorjeđivanje i zaštitu šuma i šumskih pojaseva, uzgoj drveća za dobijanje pruća i proizvodnju celuloznog drveta, zatim rasadničku proizvodnju, uzgoj božićnog, ukrasnog drveća i dr. Iskorišćavanja šuma čini sječa, izrada, primicanje, privlačenje i utovar šumskih drvnih sortimenata, sakupljanje ljekovitog bilja, šumskih plodova i drugih nekultivisanih proizvoda poput smole, kore, pluta i dr. Uslužne djelatnosti u šumarstvu i iskorišćavanju šuma čine usluge u uzgoju šuma (inventura šuma, procjena šumskog fonda, zaštita od požara i dr.) i u iskorišćavanju šuma (iznajmljivanje mašina (mehanizacije)).

Pored glavnih, u šumama i na šumskim zemljištima obavljaju se i tzv. sporedne i pomoćne djelatnosti, u koje spadaju: sakupljanje i uzgoj gljiva, lov, hvatanje i razmnožavanje divljači, ribolov i uzgoj ribe, eksploatacija kamena, šljunka i pijeska za vlastite potrebe, ugostiteljske usluge i dr.

Šume i šumska zemljišta su jedini ili važan izvor sirovine za veći broj djelatnosti iz prerađivačke industrije.

Šumarstvo (sa 2,6 %) i prerada drveta (sa 3,9 %) angažuju oko 6,5 % aktivno radnog stanovništva u Republici Srpskoj. Otprilike sa istim procentom učestvuju u bruto nacionalnom dohotku Republike Srpske (Statistički godišnjak RS, 2009).

Godišnje se u našim šumama posječe oko 2,94 mil. m³ sveukupne (bruto) drvne mase i iz nje izradi oko 2,09 mil. m³ različitih drvnih sortimenata, od toga:

- u državnim šumama 1.699.242 m³ ili 81,8 %
- u privatnim šumama 290.705 m³ ili 14,0 %
- u Industrijskim plantažama 35.595 m³ ili 1,7 %
- u NP Sutjeska 36.389 m³ ili 1,8 %
- u NP Kozara 15.455 m³ ili 0,7 %

(Izvori: JPŠ, Izvještaj ..., 2010., Statistika šumarstva, 2009., Službena komunikacija sa NP „Sutjeska“, Katastar šuma i šumskih zemljišta NO „Kozara“, 2009.).

Jedan dio proizvoda šumarstva namijenjen je izvozu. U 2009. godini iz Republike je izveženo oko 299 hiljada tona različitih drvnih sortimenata ukupne vrijednosti oko 58 miliona KM. U isto vrijeme iz FBiH je izveženo oko 329 hiljada tona ukupne vrijednosti oko 43,6 mil. KM. U oba entiteta u strukturi izvoza dominira drvo za ogrev a zatim oblovina (tab. 5).

Tabela 5: Izvoz drvnih sortimenata iz RS i FBiH u 2009. godini
(Izvor: Ministarstvo trgovine i turizma RS, 2010)

Tarifna oznaka	Naziv grupe proizvoda	Količina (t)			Vrijednost (.000 KM)		
		RS	FBiH	BiH	RS	FBiH	RS
4401	Drvo za ogrev	229.177	289.501	518.678	41.990	33.737	75.727
4402	Drveni ugalj	9.023	8.731	17.754	6.553	5.838	12.391
4403	Oblovina	58.916	30.569	89.485	8.600	3.842	12.442
4404	Sitno tehničko drvo	69	69	138	24	78	101
4406	Drveni pragovi	1.642	195	1.837	742	121	863
	UKUPNO	298.827	329.065	627.892	57.909	43.615	101.524

U 2009. godini, u Republiku Srpsku je uveženo preko 20 hiljada tona različitih drvnih sortimenata sa ukupnom vrijednošću od oko 3,1 mil. KM. U isto vrijeme u FBiH je uveženo oko 27 hiljada tona sa ukupnom vrijednošću od oko 5,6 mil. KM. U strukturi uvoza u RS i u FBiH dominira oblovina sa 91,4 %, odnosno 93,9 %. Po vrijednosti, oblovina u RS učestvuje sa 67 %, a zatim pragovi sa 28 %. U FBiH naglašenije dominira oblovina sa 86 % a na drugom mjesto dolazi drveni ugalj sa 7 % (tab.6).

Tabela 6 : Uvoz drvnih sortimenata u RS i FBiH u 2009. godini
(Izvor: Ministarstvo trgovine i turizma RS, 2010)

Tarifna oznaka	Naziv grupe proizvoda	Količina (t)			Vrijednost (.000 KM)		
		RS	FBiH	BiH	RS	FBiH	RS
4401	Drvo za ogrev	690	1.088	1.778	116	175	291
4402	Drveni ugalj	64	573	637	18	400	418
4403	Oblovina	18.818	25.021	43.839	2.101	4.804	6.905
4404	Sitno tehničko drvo	18	25	43	7	25	32
4406	Drveni pragovi	1.008	226	1.234	878	188	1.066
	UKUPNO	20.598	26.933	47.531	3.120	5.592	8.712

3.3. Korišćenje šuma i šumskog zemljišta u privatnoj svojini

Osnovna obilježja privatnog šumskog posjeda u Republici Srpskoj je usitnjenost. Postoji oko 464.000 parcela sa oko 250.000 vlasnika (Topić, 2010.). Stanje privatnih šuma dodatno opterećuju: nedefinisane do kraja granice između državnih i privatnih šuma, slaba sortimentna struktura, nedovoljna ulaganja i podsticaji u zaštitu i šumskouzgojne radove.

U toku 2009. godine u privatnim šumama Republike Srpske planirano je da se posječe 815.173 m³ sveukupne drvene mase. Iz te količine planirano je da se proizvede 520.467 m³ neto drvene mase i

ostvari stepen iskorišćenja od 64 % (tab. 7); u državnim šumama ovaj parametar uzima vrijednost 71 % (tab. 10).

Jedan dio neto drvene mase vodi porijeklo od slučajnih užitaka (3,6 %), dok preostali dio (96,4 %) potiče iz redovnih sječa, i to većim dijelom iz izdanačkih šuma (52,3 %) nego iz visokih šuma (44,1 %).

Najzastupljeniji sortiment u našim privatnim šumama je ogrevno drvo, koje u ukupnom asortimanu učestvuje sa 53,8 %. Na drugom mjestu nalaze se trupci sa učešćem od 39,4 %, dok na ostale sortimente otpada 6,8 % (tab. 8).

U poređenju sa državnim šumama, u privatnim šumama su niži stepeni iskorišćenja drvene mase i manje je učešće vrijednijih sortimenata u proizvodnom asortimanu.

Tabela 7: Obim sječa u privatnim šumama po kategorijama šuma i vrsti sječa

(Izvor: JPŠ, Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini u 2009. godini)

Kategorija šuma/vrsta sječa	Vrsta drveta	Sveukupna masa	Neto masa	Indeks 4/3
		(m ³)		
1	2	3	4	5
Visoke šume	četinari	61.285	41.207	67
	lišćari	328.720	188.349	57
	ukupno	390.005	229.556	59
Izdanačke šume	četinari	-	-	-
	lišćari	398.743	272.341	68
	ukupno	398.743	272.341	68
Slučajni užici	četinari	5.549	3.779	68
	lišćari	20.876	14.791	71
	ukupno	26.425	18.570	70
Ukupno – sve kategorije	četinari	78.381	52.577	67
	lišćari	736.792	467.890	63
	ukupno	815.173	520.467	64

Tabela 8: Obim i asortiman proizvodnje u privatnim šumama

(Izvor: JPŠ, Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini u 2009. godini)

Kategorija šuma/vrsta sječa	Trupci	TT stubovi	Rudno d. i ostala obl.	Celulozno drvo	Ogrevno drvo	Ukupno	
	(m ³)						
Visoke šume	123.916	950	14.464	7.169	83.057	229.556	
Izdanačke šume	71.140	0	6.025	5.053	190.123	272.341	
Slučajni užici	10.247	114	1.458	473	6.278	18.570	
Ukupno	m ³	205.303	1.064	21.947	12.695	279.458	520.467
	%	39,4	0,2	4,2	2,4	53,8	100

3.4. Prikupljanje i raspoređivanje sredstava posebnih namjena za šume

Radi ostvarivanja dugoročnih ciljeva zasnovanih na principima održivog gazdovanja šumama, formiraju se sredstva posebnih namjena za šume. Shodno relevantnim zakonskim odredbama, ova sredstva se vode na posebnom računu trezora. Na ovaj račun je u 2009. godini prikupljeno ukupno 10.338.107,80 KM iz slijedećih izvora:

1. Sredstva za proširenu reprodukciju šuma 9.227.198,56 KM
2. Naknada za korišćenje šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike Srpske –
prosta reprodukcija 56.501,27 KM
3. Nadoknada za obavljanje poslova od opšteg interesa u šumama u privatnoj
svojini 997.761,90 KM
4. Nadoknada za zakup zemljišta, izuzimanje zemljišta, iskrčenu šumu i
sredstva od nezakonito stečene koristi 56.646,07 KM

Budžetom Republike Srpske za 2009. godinu, sredstva posebnih namjena za šume planirana su u iznosu od 1.870.000,00 KM, i to kao sredstva za proširenu reprodukciju šuma. Resorno ministarstvo je ta sredstva podijelilo između osam pravnih subjekata. Najveći dio sredstava pripao je JPŠ-u (78,2 %): (tab.9). Na intervenciju Agencije za šume, JPŠ je do kraja 2009. godine povuklo i 80 % iznosa prikupljenog od nadoknada za obavljanje poslova od opšteg interesa u šumama u privatnoj svojini u toku 2009. godine, u iznosu od 798.209,52 KM. Osnovica za ovaj obračun određena je ugovorom zaključenim između Agencije i JPŠ, u kojem stoji da će se 80 % prikupljenih sredstava trošiti za isplatu nadokande JPŠ-u za pružanje stručno-tehničke pomoći vlasnicima privatnih šuma, a preostalih 20 % za nadzor i izradu šumskoprivrednih osnova u privatnih šumama. Dakle, sredstva posebnih namjena za šume, koja se vode na posebnom računu trezora, a čiji je korisnik Agencija za šume, realizovana su u 2009. godini sa ukupnim iznosom od 2.668.209,52 KM,

Drugi dio sredstava posebnih namjena za šume proizilazi iz zakonske obaveze korisnika šuma da plaća naknadu za razvoj nerazvijenih dijelova opštine sa koje potiču prodati sortimenti u iznosu od 10 % finansijskih sredstava ostvarenih prodajom šumskih drvnih sortienata, utvrđenih po cijenama franko utovareno na kamionskom putu. Ova naknada se ne vodi na posebnom računu trezora već na računima javnih prihoda opština ili gradova. U toku 2009. godine korisnik šuma je po osnovu ove obaveze, opštinama i gradovima Republike Srpske doznačio 4.371.070 KM. Opštine i gradovi su ova sredstva utrošili prema vlastitom programu i pravilniku, bez obaveze da ista vrata u šumu. Agencija za šume i resorno ministarstvo ne raspolažu sa podacima za koje namjene su utrošena ova sredstva u 2009. godini (i ranijih godina).

Prema tome, u 2009. godini, ukupno je prikupljeno 14.709.177,80 KM sredstava posebnih namjena za šume. Od tog iznosa, zakonskim korisnicima je raspoređeno 7.039.279,52 KM ili 47,9 %, dok je 7.669.898,28 KM ili 52,1 % preraspoređeno u budžet Republike.

Od raspoređenog dijela sredstava posebnih namjena za šume, 2.668.209,52 KM ili 37,9 % je vraćeno u šume (direktno ili indirektno), dok je 4.371.070 KM ili 62,1 % završilo u budžetima opština i gradova.

Sve u svemu, od ukupno prikupljenih sredstava posebnih namjena za šume u 2009. godini, u šume je vraćeno svega 18,1 %, odakle se otvara pitanje opravdanosti naziva i svrhe ovih sredstava.

Tabela 9: Raspoređivanje sredstava posebnih namjena za šume u dijelu koji se odnosi na proširenu reprodukciju šuma, u 2009. godini.

Pravni subjekt/ organizaciona cjelina	Namjena odobrenih sredstava (KM)				Ukupno
	Šumskouzgoj- ni radovi i sjemenska proizvodnja	Projektovanje šumskih kamionskih puteva	Obrazovanje kadrova	Programi i projekti razvojnog karaktera	
Š.G. «Banja Luka»	100.830,10				100.830,10
Š.G. «Birač», Vlasenica	50.013,30				50.013,30
Š.G. «Borja», Teslić	42.115,00				42.115,00
Š.G. «Botin», Nevesinje	119.695,70				119.695,70
Š.G. «Čemernica», Kneževo	30.675,40				30.675,40
Š.G. «Drina», Srebrenica	39.033,50	12.210,00			51.243,50
Š.G. «Gorica», Šipovo	48.336,20				48.336,20
Š.G. «Gradiška»					
Š.G. «Doboj»	49.817,40				49.817,40
Š.G. «Jahorina», Pale	29.652,50				29.652,50
Š.G. «Lisina», Mrkonjić Grad	22.225,50	27.237,40			49.462,90
Š.G. «Maglić», Foča	28.864,20				28.864,20
Š.G. «Majeвица», Lopare	20.556,00				20.556,00
Š.G. «Oštrelj», Drinić	19.675,10				19.675,10
Š.G. «Panos», Višegrad	49.704,50				49.704,50
Š.G. «Prijedor»	50.404,30				50.404,30
Š.G. «Ribnik»	49.395,30				49.395,30
Š.G. «Romanija», Sokolac	49.851,10				49.851,10
Š.G. «Sjemeč», Rogatica	48.510,00				48.510,00
Š.G. «Visočnik», Han Pijesak					
Š.G. «Vrbanja», Kotor Varoš	24.840,20				24.840,20
Š.G. «Vučevica», Čajniče	27.379,30				27.379,30
Š.G. «Zelengora»	46.196,80				46.196,80
IRPC, Banja Luka				80.000,00	80.000,00
SRC, Doboj	134.594,80				134.594,80
Centar za gazdovanje kršom	180.177,50				180.177,50
Generalna direkcija					
UKUPNO JPS					1.461.991,10
NP Sutjeska	10.120,00		18.000,00		28.120,00
NP Kozara	9.912,20	20.000,00			29.912,20
Industrijske plantaže	45.039,70				45.039,70
Institut za genetičke resurse				15.000,00	15.000,00
UPŠ «Naše šume»				79.937,00	79.937,00
«Šuma plan»				10.000,00	10.000,00
Šumarski fakultet				200.000,00	200.000,00
SVEUKUPNO	1.407.615,60	59.447,40	18.000,00	384.937,00	1.870.000,00

4. Godišnja analiza aktivnosti, sa ocjenom rada i prijedlogom mjera u pogledu daljeg korišćenja šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike od strane korisnika šuma

4.1. Radna snaga, sredstva za rad i organizacija rada

U sastavu Javnog preduzeća «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac, nalaze se slijedeći organizacioni dijelovi:

- 23 šumska gazdinstva: „Banja Luka“- Banja Luka, „Birač“- Vlasenica, „Borja“ – Teslić, „Botin“- Nevesinje, „Čemernica“- Kneževo, „Doboj“- Doboj, „Drina“- Srebrenica, „Gorica“- Šipovo, „Gradiška“- Gradiška, „Jahorina“- Pale, „Lisina“- Mrkonjić Grad, „Maglić“- Foča, „Majeвица“- Lopare, „Oštrelj“- Drinić, „Panos“- Višegrad, „Prijeđor“- Prijeđor, „Ribnik“- Ribnik, „Sjemeć“- Rogatica, „Romanija“- Sokolac, „Visočnik“- Han Pijesak, „Vrbanja“ - Kotor Varoš, „Vučevica“- Čajniče, „Zelengora“ – Kalinovik;

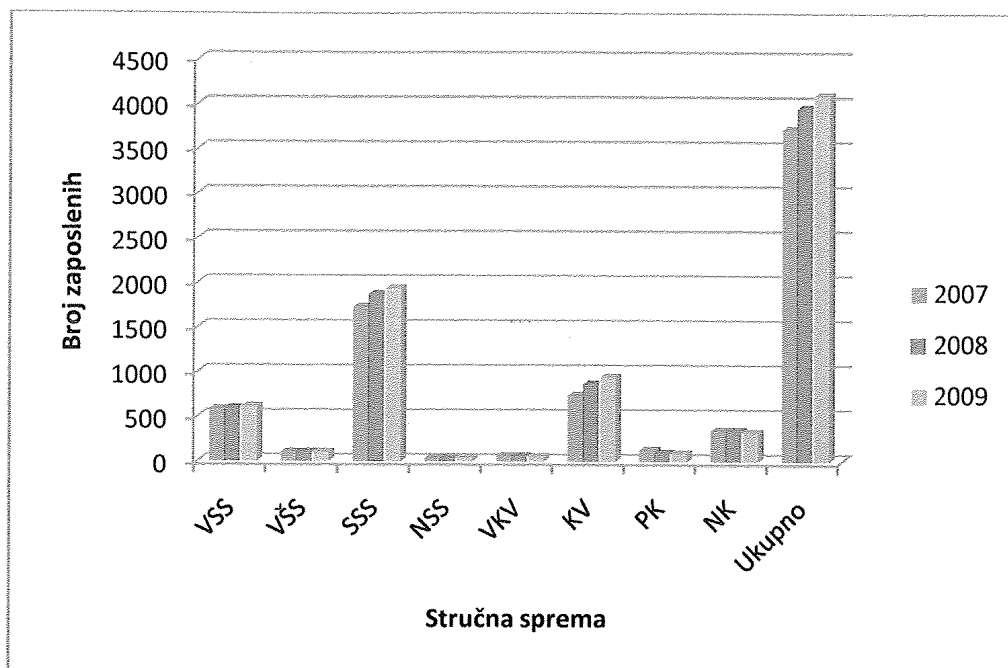
- „Centar za gazdovanje kršom“, Trebinje,
- „Istraživačko-razvojni i projektni centar“ Banja Luka,
- Sjemensko-rasadnički centar „Doboj,
- Generalna direkcija, Sokolac.

Organizacioni dijelovi Javnog preduzeća nemaju svojstvo pravnog lica.

U Javnom preduzeću je u 2009. godini bilo zaposleno 4.099 radnika. Najveći broj radnika bio je zaposlen u šumskim gazdinstvima - 3.867. U Generalnoj direkciji je radio 101 radnik, u Sjemensko-rasadničkom centru – 58 radnika, u «Istraživačko-razvojnog i projektnog centru» – 48 radnika i u „Centru za gazdovanje kršom“- 25 radnika. Najveći broj radnika ima srednju stručnu spremu - 47 %, kvalifikovani radnici čine 23 % radne snage, radnici sa visokom stručnom spremom zastupljeni su sa 15 %, dok na ostale kategorije otpada 15 % (graf. 1).

Korisnik šuma nema usvojen pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. S tim u vezi, Vlada Republike Srpske kao Skupština akcionara, donijela je zaključak koji glasi (cit): «Zadužuje se JPŠ da odmah pristupi izradi Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji JPŠ, te da na bazi tog dokumenta sačini plan racionalizacije radne snage u JPŠ» (Zaključci sa 142. sjednice Vlade RS održane 24.09.2009.).

Dio poslova iskorišćavanja šuma, JPŠ obavlja sa vlastitom radnom snagom i sredstvima za rad. U odnosu na ukupnu godišnju realizaciju, JPŠ je u realizaciji faze sječe stabala i izrade šumskih drvnih sortimenata učestvovalo sa vlastitom radnom snagom sa 5,7 % a u fazi primicanja i privlačenja do stovarišta uz kamionski put sa 6,9 %.

Grafikon 1: Struktura radne snage u JPŠ
(Izvor: JPŠ, Izvještaj ..., 2010)

Poslove izvođenja radova u šumarstvu Javno preduzeće povjerava trećim licima, odnosno preduzećima i drugim pravnim licima koja su registrovana za poslove iskorišćavanja šuma i uslužne djelatnosti u šumarstvu i koja posjeduju licencu o ispunjenosti uslova izdatu od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. U toku 2009. godine, JPŠ je za usluge sječe i izrade platilo trećim licima 14.895.347 KM, pri prosječnoj cijeni rada od 10,51 KM/m³ izrađenih sortimenata, dok je za usluge primicanja i privlačenja izdvojeno 25.246.554 KM, pri prosječnoj cijeni rada od 18,04 KM/m³ privučenih sortimenata, što znači da je za podmirenje ovih proizvodnih usluga JPŠ u 2009. godini utrošilo 40.141.901 KM (JPŠ, 2010).

Fotos 4: Specijalni šumski traktor LKT 81, vlasništvo JPŠ «Šume RS»
(foto: Agencija za šume)

4.2. Proizvodnja šumskih drvnih sortimenata

Proizvodnja šumskih drvnih sortimenata, pored uzgoja i zaštite šuma, predstavlja glavnu djelatnost korisnika šuma.

U toku 2009. godine u državnim šumama Republike Srpske posječeno je 2.399.356 m³ sveukupne drvne mase, odnosno 1.868.819 m³ krupnog drveta. Iz te količine proizvedeno 1.699.242 m³ neto drvne mase i ostvaren zavidan stepen iskorišćenja od 85 %, kako u odnosu na raniji period, tako i u poređenju sa vrijednošću ovog parametra u okruženju.

U odnosu na Proizvodno-finansijski plan za 2009. godinu, faza sječe stabala i izrade šumskih drvnih sortimenata je realizovana sa 85 % (u 2008. sa 89 %), dok je faza primicanja i privlačenja izrađenih sortimenata do stovarišta uz kamionski put realizovana sa 84 % (u 2008. sa 87 %).

Značajan dio neto drvne mase (7,6 %) vodi porijeklo od slučajnih užitaka, dok preostali dio (92,4 %) potiče iz redovnih sječa (tab. 10). U ukupnoj neto masi četinari učestvuju sa 57 % a lišćari sa 43 %. Ovako veliko učešće lišćara posljedica je evidentiranja sječa maloprodaje u sječu slučajnih užitaka (cit. JPŠ, 2010). U visokim šumama sa prirodnom obnovom iz slučajnih užitaka je izrađeno preko 100.000 m³. Poređenja radi, ta količina je veća od ukupne godišnje proizvodnje u šumskim gazdinstvima «Čemernica» Kneževo i «Lisina» Mrkonjić Grad, zajedno.

Imajući u vidu da se sječa slučajnih užitaka provodi radi uklanjanja stabala koja su jače napali insekti i gljive, stabala koja je oštetio požar i grom, zatim prelomljenih i izvaljenih stabala, opravdano se nameću pitanja stvarnog uzroka ove pojave. Da li uzrok leži u objektivnom zdravstvenom i ekofiziološkom stanju visokih šuma sa prirodnom obnovom ili je riječ o nekim drugim razlozima? Dilemu potkrepljuje činjenica da je u privatnim šumama učešće slučajnih užitaka duplo manje (3,6 %), a opštepoznato je da su one slabijeg kvaliteta od državnih šuma, što je potkrijepljeno konstatacijama iznesenim u poglavljima 2.2. i 3.3. Ova zapažanja ne odnosi se samo na 2009. godinu, pošto je i ranijih godina bilo značajno učešće slučajnih užitaka u neto drvnjoj masi; na primjer, 2002. godine posječeno je 127.607 m³ slučajnih užitaka (JPŠ, 2002).

Fotos 5: Sječa stabala i izrada drvnih sortimenata na radilištu «Manjača», Š.G. «Banjalučko»
(foto: Agencija za šume)

Tabela 10: Obim sječa po kategorijama šuma
(Izvor: JPŠ, Izvještaj ..., 2010)

Kategorija šume	Vrsta sječe	Sveukupna masa	Masa krupnog drveta	Neto drvena masa	Indeksi	
					m ³	
1	2	3	4	5	6	7
Visoke šume sa prirodnom obnovom	Redovne sječe	2.074.289	1.743.548	1.480.069	71	85
	Slučajni užici	149.957	125.270	104.671	70	84
	Ukupno	2.224.246	1.868.818	1.584.740	71	85
Visoke degradirane šume	Redovne sječe	17.012	14.215	11.630	68	82
	Slučajni užici	8.171	6.780	5.527	68	82
	Ukupno	25.183	20.995	17.157	68	82
Šumske kulture	Redovne sječe	19.600	15.973	13.283	68	83
	Slučajni užici	5.799	4.555	3.641	63	80
	Ukupno	25.399	20.528	16.924	67	82
Izdanačke šume	Redovne sječe	102.083	80.751	65.438	64	81
	Slučajni užici	22.445	18.122	14.983	67	83
	Ukupno	124.528	98.873	80.421	64	81
Ukupno – sve kategorije	Redovne sječe	2.212.984	1.854.487	1.570.420	71	85
	Slučajni užici	186.372	154.727	128.822	69	83
	Ukupno	2.399.356	2.009.214	1.699.242	71	85

Najzastupljeniji sortiment iz državnih šuma Republike Srpske su pilanski trupci (trupci za rezanje). Oni u ukupnom asortimanu učestvuju sa 46,3%. Ogrevno i celulozno drvo zajedno participiraju sa 51,2 %, rudno i ostalo oblo drvo sa 2 %, furnirski trupci za rezanje i ljuštenje sa 0,4 % i TT stubovi sa 0,1 %. Pada u oči malo učešće u asortimanu najkvalitetnijih trupaca (F i L) i veliko učešće najmanje vrijednih trupaca (celulozno i ogrevno drvo). Ako jedan dio razloga za ovakvo stanje objasnimo diktatom tržišta, koje je zadnjih godina gladno za ogrevnim drvom svih oblika izrade, onda drugi dio razloga sigurno moramo potražiti u objektivnom kvalitetu zalihe visokih ekonomskih šuma.

Tabela 11: Obim i asortiman proizvodnje po kategorijama šuma
(Izvor: JPŠ, Izvještaj ..., 2010)

Kategorija šume	Trupci		TT stubovi	Rudno i ostala obl.	Celulozno drvo	Ogrevno drvo	Ukupno	
	F i L	za rezanje						
m ³								
Visoke šume sa prirodnom obnovom	6.382	774.218	1.635	31.791	203.745	566.969	1.584.740	
Visoke degradirane šume	0	625	0	8	338	16.196	17.157	
Šumske kulture	0	1.968	510	1.714	5.772	6.960	16.924	
Izdanačke šume	0	9.048	77	1.032	2.662	67.602	80.421	
Ukupno	m ³	6.382	785.849	2.222	34.545	212.517	657.727	1.699.242
	%	0,4	46,3	0,1	2,0	12,5	38,7	100

4.3. Proizvodnja ostalih šumskih proizvoda

Praksa korišćenja ostalih proizvoda šuma i šumskih zemljišta osim kubika, još nije zaživjela u JPŠ. U toku 2009. godine po osnovu korišćenja ostalih šumskih proizvoda JPŠ je ostvarilo marginalan prihod od 2.675 KM, preko dvije organizacione jedinice: Š.g. «Birač» Vlasenica (1.629 KM) i Š.g. «Majevica» Lopare (1.046 KM).

4.4. Šumskouzgojni radovi i sjemensko-rasadnička proizvodnja

U 2009. godini korisnik šuma je pošumio 951 ha, od toga 881 ha sadnjom sadnica i 70 ha sjetvom sjemena. Zasađeno je oko 2,76 mil. komada sadnica pri prosječnoj gustini od 3.065 kom./ha. Prorede u kulturama obavljene su na 1.250 ha, dok je popunjavanje kultura izvršeno na 270 ha. Melioracija izdanačkih šuma provedena je na 3.589 ha. Na površini od 5.652 ha obavljena je njega prirodnog podmlatka, prašenje i okopavanje na 231 ha, dok je čišćenje od korova i nepoželjnih vrsta provedeno na 1.098 ha (tab. 12).

Vrsta i obim šumskouzgojnih radova propisani su šumskoprivrednim osnovama. Korisnik šuma nije izvršio šumskouzgojne radove u obimu koji je bio propisan za 2009. godinu. Najniži stepen realizacije ostvaren je u fazi čišćenja od korova i nepoželjnih vrsta - svega 44 %, zatim kod prašenja i okopavanja - 53 %, kod popunjavanja kultura nastalih sadnjom i sjetvom - 55 %, kod proreda u kulturama - 57 %, te kod pošumljavanja sadnjom sadnica - 58 %. Prosječni stepen realizacije faza rada koje su zabilježile podbačaj iznosi 54,2 %. Preostale faze šumskouzgojnih radova realizovane su u propisanom obimu (tab. 11).

Stepen izvršenja šumskouzgojnih radova osjetno varira po kategorijama šuma. U šumama sa prirodnom obnovom, plan je realizovan sa 96 %, dok je u visokim degradiranim šumama, izdanačkim šumama i goletima sposobnim za pošumljavanje, plan realizovan sa svega 51 %.

Tabela 12 : Izvršenje šumskouzgojnih radova u 2009. godini
(Izvor: JPŠ, Izveštaj..., 2010)

Red. br.	Faza rada	Jedinica mjere	Planirano	Izvršeno	Stepen realizacije %
1	Priprema zemljišta za prirodno pošumljavanje	ha	1.938	2.602	+
2	Pošumljavanje sadnjom sadnica	ha	1.527	881	58
3	Pošumljavanje sjetvom sjemena	ha	50	70	+
4	Popunjavanje kultura nastalih sadnjom i sjetvom	ha	488	270	55
5	Prašenje i okopavanje	ha	433	231	53
6	Čišćenje od korova i nepoželjnih vrsta	ha	2.482	1.098	44
7	Prorede u kulturama	ha	2.201	1.250	57
8	Njega prirodnog podmlatka	ha	2.951	5.652	+
9	Melioracija izdanačkih šuma	ha	3.392	3.589	+
10	Sadnja sadnica	kom	4.762.000	2.758.000	58
12	Vrijednost radova (.000 KM)	KM	10.944.000	7.636.000	70

Korisnik šuma proizvodi sjemenski i sadni materijal u vlastitoj režiji. Proizvodnja je skoncentrisana u Centru za sjemensko-rasadničku proizvodnju u Doboju. Centar pod svojim okriljem ima šest rasadnika: «Bišinu» u Šekovićima, «Gornju Puharsku» u Prijedoru, «Lastvu» u Trebinju, «Petkovaču» u Brčkom, «Stanove» u Doboju i «Stupine» u Nevesinju. Pored ovih, postoje još tri

džepna rasadnika koja podmiruju lokalne potrebe lokalnih šumskih gazdinstava: «Čemernica» Kneževo, «Drina» Srebrenica i «Lisina» Mrkonjić Grad.

U 2009. godini korisnik šuma je proizveo 12.231 komad sadnog materijala četinarara i 1.351 komad sadnog materijala lišćara.

Vrsta i obim sjemensko-rasadničke proizvodnje propisani su šumskoprivrednim osnovama. Korisnik šuma nije izvršio sjemensko-rasadničku proizvodnju u obimu koji je bio propisan za 2009. godinu. Najniži stepen realizacije ostvario je u proizvodnji sadnog materijala lišćara – 59 %, pri relativno niskoj planskoj osnovici od 2.300 sadnica godišnje. Ovaj podatak upućuje na zaključak da je u 2009. godini izostalo značajnije «obogaćivanje» državnih šuma sa lišćarskim vrstama, u prvom redu plemenitim lišćarima.

Tabela 13: Izvršenje sjemensko-rasadničke proizvodnje u 2009. godini

(Izvor: JPŠ, Izvještaj ..., 2010)

Red. br.	Vrsta proizvodnje	Jedinica mjere	Planirano	Izvršeno	Stepen realizacije %
1	Sjetva sjemena	kg	2.731	1.748	84
2	Sadni materijal četinarara	kom	15.318	12.231	80
3	Sadni materijal lišćara	kom	2.302	1.351	59

4.5. Radovi na zaštiti i čuvanju šuma

4.5.1. Šumski požari

U 2009. godini u državnim šumama je registrovano 130 šumskih požara na površini od 989 ha. U požarima je uništeno 407 m³ drvene mase a fiziološki oštećeno još 7.181 m³. Najveći dio uništene drvene mase (375 m³) potiče sa teritorije kojom gazduje Centar za gazdovanje kršom Trebinje. Direktna šteta je procijenjena na 468.253 KM, dok su troškovi gašenja iznosili 43.639 KM. Podatak o visini direktne štete mora se posmatrati sa određenom dozom rezerve, ako se ima u vidu da je u prethodnoj godini direktna šteta iznosila 501.089 KM, pri čemu je: opožarena površina bila pet puta veća, totalno uništeno 11,5 puta više drvene mase i fiziološki oštećeno 55 puta više drvene mase (tab. 14).

Tabela 14: Šumski požari u državnim šumama u 2009. godini

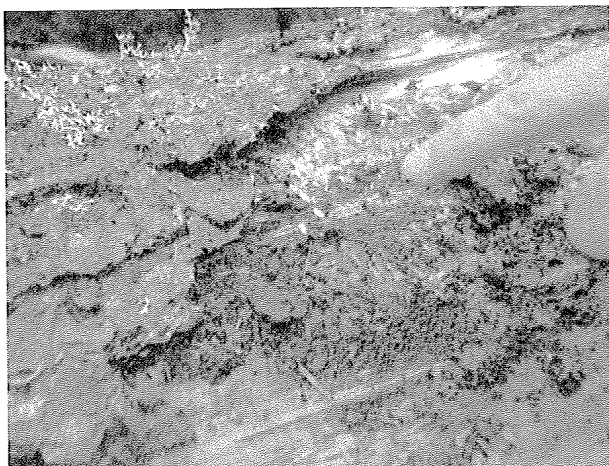
(Izvor: JPŠ, Izvještaj ..., 2010)

Godina	Broj požara	Opožarena površina (ha)	Totalno uništena drvena masa (m ³)	Fiziološki oštećena drvena masa (m ³)	Direktna šteta (KM)	Troškovi gašenja (KM)
2008	158	4.903	82.512	22.719	501.089	134.950
2009	130	989	7.181	407	468.253	43.639

4.5.2. Štete od insekata

U toku 2009. godine registrovana je samo jedna pojava štetočina u šumama Republike Srpske, i to na ograničenom lokalitetu „Uvala“, koje se nalazi u Šumskoj upravi „Klekovača-Potoci“, Šumsko gazdinstvo „Oštrelj“ Drinić. Na ovom lokalitetu u proljeće 2009. registrovana je masovna pojava sušenja smrčice kao posljedica prenamnoženja potkornjaka (sipaca):

- *Ips typographus* – veliki (osmozubi) smrčin potkornjak
- *Pytiogenes chalcographus* – mali (trozubi) smrčin potkornjak.

Fotos 6: *Ips typographus* u stadijumu lutke na neokoranom trupcu na stovarištu (foto: Dr. Z. Stanivuković)

Fotos 7: Hodnici velikog smrčinog potkornjaka (foto: Dr. Z. Stanivuković)

Procesom sušenja zahvaćeno je oko 200 ha, a najjači napad zabilježen je u odjeljenjima 47, 96 i 97. Prema ekspertizi, koju je na zahtjev Agencije za šume izvršila Katedra za zaštitu šuma Šumarskog fakulteta u Banjoj Luci, prenamnoženje potkornjaka na ovom lokalitetu nastalo je kao posljedica djelovanja više faktora:

- više godina za redom nije vršeno koranje četinarskih sortimenata u periodu ljetne sječe,
- sječa slučajnih užitaka koji su doznačeni u prethodnoj (2008) godini nije provedena zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa između vlasnika privatnih šuma i šumskog gazdinstva,
- nedovoljan broj feromonskih klopki u svrhu kontrole i ulova potkornjaka.

Nakon uočavanja, pojava je praćena i držana pod kontrolom tokom ostatka godine, te ista nije imala progresivan karakter.

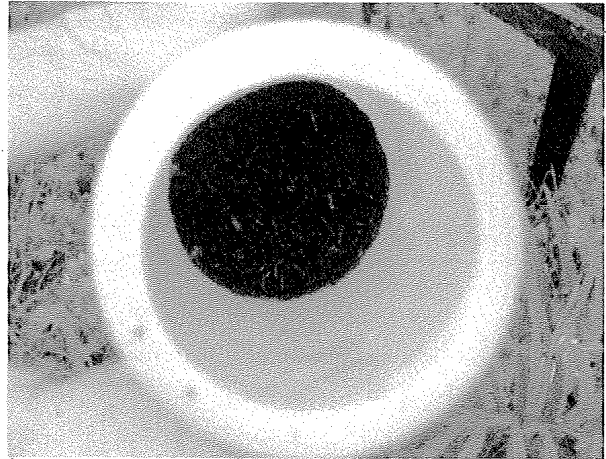
U 2009. godini izvršena je konsignacija slučajnih užitaka u odjelima 47, 96 i 97 i evidentirano 550 m³ drvene mase (krupno drvo).

4.5.3. Bespravne aktivnosti

Bespravne sječe i bespravno prisvajanje izrađenih šumskih drvnih sortimenata u 2009. godini evidentirano je u količini od 12.607 m³ i u iznosu 1.690.982 KM. U odnosu na prethodnu godinu, količina je veća za 439 m³ ali je vrijednost učinjene štete manja za 100.914 KM. Korisnik šuma je podnio 1.822 prijave za šumske štete, od toga je 37 % bilo krivičnih i 63 % prekršajnih prijava.

Procenat riješenih prijava je veoma mali; krivičnih 4,5 % a prekršajnih 11,7%.

Sprečavanje bespravnih aktivnosti od strane korisnika šuma u 2009. godini bilo je dodatno otežano zakonskom odredbom da čuvarska služba JPŠ ne može podnijeti prekršajnu prijavu za bespravnu sječu i krađu šumskih drvnih sortimenata. Izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima, ovaj problem je riješen na zadovoljavajući način.

Fotosi (8 i 9): Feromonske klopke su efikasno sredstvo za suzbijanje prenamnoženja potkornjaka; lokalitet «Uvala», Š.G. «Oštrelj» Drinić (foto: Dr. Z. Stanivuković)

4.6. Lovnoprivredne aktivnosti

JPŠ gazduje sa 22 lovišta koja se protežu na teritoriji 17 šumskih gazdinstava, na površini od 597.658 ha. Od te površine, privredno-sportskim lovištima pripada 469.014 ha (78,5 %), privrednim lovištima, 99.250 ha (16,6 %) i posebnim lovištima i 29.124 ha (4,9 %).

Petnaest od 17 šumskih gazdinstava evidentirala su prihod od lovstva u 2009. godini, tačnije u lovnoj godini 2009/10, koja počinje 01.04.2009. a završava 31.03.2010. U kalendarskoj godini korisnik šuma je ostvario ukupan prihod od lova u iznosu od 155.455 KM. Posmatrano po gazdinstvima, prihod je bio veoma varijabilan. Kretao se od 446 KM (Š.g. «Čemernica», Kneževo) do 29.391 KM (Š.g. «Gorica», Šipovo), a u prosjeku je iznosio 10.364 KM po šumskom gazdinstvu; korisnik šuma nije dao strukturu prihoda u Izvještaju za 2009., (prilog 13).

4.7. Finansijski rezultati poslovanja

Ukupan kapital preduzeća na dan 31.12.2009. iznosio je 75.456.830 KM, i bio je za 232.432 KM manji nego godinu dana ranije, kada je iznosio 75.689.262 KM. Ukupan prihod Javnog preduzeća šumarstva «Šume Republike Srpske» u 2009. godini iznosio je 157,1 mil. KM. U poređenju sa prethodnom godinom, prihod je manji za 24,6 mil. KM, a u odnosu na 2007. godinu manji je za oko dva miliona KM. Neto dobit preduzeća u 2009. godini iznosila je 1,18 mil. KM. To je za 3,94 mil. KM manje nego u prethodnoj godini, odnosno za 3,29 mil. KM manje nego 2007. godine. Neto profitna stopa bila je 3,7 puta manja nego u prethodne dvije godine (tab. 15).

Tabela 15: Formiranje prihoda i rashoda JPŠ u 2009. godini
(Izvor: JPŠ, Izvještaj ..., 2010)

Vrsta prihoda i rashoda	Ostvarenje		
	2007	2008	2009
Poslovni prihod	155 231 815	179 464 552	152 952 964
Finansijski prihod	180 733	310 345	821 053
Ostali i revalorizovani prihod	3 703 507	2 011 801	3 359 308
UKUPAN PRIHOD	159 116 055	181 786 698	157 133 324
Poslovni rashod	150 270 669	172 543 451	153 100 665
Finansijski rashod	642 621	582 418	398 493
Ostali i revalorizovani rashod	2 930 330	3 162 859	2 226 349
UKUPAN RASHOD	153 843 620	176 288 728	155 725 507
BRUTO DOBIT	5 272 435	5 497 970	1 407 817
POREZ	797 297	376 487	226 050
NETO DOBIT	4 475 138	5 121 483	1 181 767
Neto profitna stopa (%)	2,81	2,81	0,75

Vrijednosti navedenih parametara u 2009. godini u velikoj mjeri je uplivisana uticajem svjetske ekonomske krize na pad tražnje proizvoda šumarstva na domaćem i inostranom tržištu. Glavni udar desio se u prvom polugodištu, kada je čak 20 od 23 organizacione cjeline JPŠ-a iskazalo gubitak po šestomjesečnom obračunu, u ukupnom iznosu od 5.359.225 KM (prilog 14). Međutim, vlastitim mjerama, usklađenim sa mjerama Vlade za ublažavanje negativnih efekata svjetske ekonomske krize na Republiku Srpsku, korisnik šuma je uspio da konsoliduje svoje redove i da kraj poslovne godine dočeka sa pozitivnim saldom od 1,4 mil. KM, te sa svega osam organizacionih cjelina sa negativim saldom (prilog 14).

4.7.1. Investicije

Uprkos padu prihoda u odnosu na prethodne dvije godine, korisnik šuma je u 2009. godini smjelo uložio u investicije 24,85 mil. KM, što je za 1,4 mil. KM više nego u 2008, godini, odnosno za 10,32 mil. KM više nego u 2007. godini. Najviše je uloženo u nabavku osnovnih sredstava (39 %), zatim u biološke investicije (31 %), pa u izgradnju i rekonstrukciju šumskih kamionskih puteva (17 %)

Tabela 16: Investiciona ulaganja JPŠ u 2009. godini
(Izvor: JPŠ, Izvještaj ..., 2010)

Vrsta investicije	Izvršeno (KM)		
	2007	2008	2009
Biološke investicije	6 571 966	7 647 300	7 636 407
Izgradnja šumskog kamionskog puta	2 436 743	3 593 297	1 757 141
Rekonstrukcija šumskog kamionskog puta	941 830	2 343 496	2 581 114
Izrada ŠPO	1 467 151	1 103 968	2 018 831
Informacioni sistem	311 637	227 328	71 448
Nabavka osnovnih sredstava	1 592 217	6 493 936	9 679 638
Izgradnja i kupovina objekata	810 800	1 807 325	995 399
Ulaganje u stambene potrebe radnika		30 000	60 000
Ostalo	389 864	182 922	15 018
UKUPNO	14 531 570	23 429 571	24 851 490

4.7.1.1. Izgradnju i rekonstrukciju šumskih kamionskih puteva

Ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju šumskih kamionskih puteva zaslužuju posebnu pažnju, ne samo kada je riječ o državnim šumama nego i o svim drugim šumama i šumskim zemljištima Republike Srpske. Razlozi tome su višestruki. Zbog niske otvorenosti šuma, etat se ne realizuje na cijeloj površini šumskoprivrednih područja. Niska otvorenost šuma ima za posljedicu povećanje transportnih distanci u fazi primicanja i privlačenja izrađenih drvnih sortimenata, te s tim u vezi, povećanje troškova transporta i obima šteta izazvanih primjenom mehanizacije. Zbog niske otvorenosti, otežane su mjere zaštite šuma, posebno od požara, nedovoljno su valorizovane uslužne koristi i opštekorisne funkcije naših šuma, usporen je razvoj ruralnih područja.

Prosječna otvorenost državnih šuma šumskim kamionskim putevima iznosi 6,0 km/1.000 ha (prilog 12). Najbolje su otvorene visoke šume sa prirodnom obnovom (9,1 km/1.000 ha) i šumske kulture (8,0 km/1.000 ha). Znatno slabije su otvorene izdanačke šume (4,8 km/1.000 ha) i visoke degradirane šume (4,4 km/1.000 ha), dok su najslabije otvorene površine podesne za pošumljavanje (1,0 km/1.000 ha) i površine nepodesne za pošumljavanje (0,6 km/1.000 ha).

Prosječna otvorenost šuma kamionskim putevima u Sloveniji iznosi 19,9 km/1000 ha. Prema njihovim procjenama, optimalna otvorenost šuma u Sloveniji trebala bi da se kreće između 24 – 25 km/1.000 ha (Potočnik, 2001). Prosječna otvorenost komercijalnih šuma u Austriji iznosila je 1994. godine 45 km/1.000 ha a zaštitnih šuma 9 km/1000 ha (Sedlak, 1994).

Ako uporedimo prosječnu otvorenost naših šuma sa otvorenošću u spomenutim zemljama srednje Evrope, dolazimo do zaključka da su naše šume veoma slabo otvorene.

U 2009. godini, korisnik šuma je izgradio 30,43 km šumskih kamionskih puteva u državnim šumama po prosječnoj cijeni od 53.317 KM/km. Putevi su rađeni u osam šumskih gazdinstava i u Centru za sjemensko-rasadničku proizvodnju. Najkraća dionica puta izgrađena je u Šumskom gazdinstvu «Lisina» Mrkonjić Grad, svega 0,3 km, a najduža u Šumskom gazdinstvu «Vrbanja» Kotor Varoš, ukupno 6,3 km.

U posmatranom periodu, korisnik šuma je rekonstruisao 59,04 km šumskih kamionskih puteva po prosječnoj cijeni od 41.863 KM/km. Putevi su rekonstruisani u šest šumskih gazdinstava i u Centru za sjemensko-rasadničku proizvodnju. Najkraća dionica puta rekonstruisana je u Centru za sjemensko-rasadničku proizvodnju, svega jedan kilometar, a najduža u Šumskom gazdinstvu «Sjemeć» Rogatica, ukupno 19,8 km.

Tabela 17: Izgradnja i rekonstrukcija šumskih kamionskih puteva u državnim šumama u 2009. godini
(Izvor: JPŠ, Izvještaj..., 2010)

	Šumsko gazdinstvo	Dužina puta (km)	Prosječna cijena (KM/km)	Ukupno (KM)
Izgradnja šumskih kamionskih puteva				
1	«Borja» Teslić	4,00	58.130	232.520
2	CSRP Doboj	1,00	43.143	43.143
3	«Gorica» Šipovo	2,24	72.257	161.856
4	«Lisina» Mrkonjić Grad	0,30	50.793	15.238
5	«Oštrej» Drinić	4,83	22.901	110.613
6	«Panos» Višegrad	3,00	48.585	145.754
7	«Sjemeć» Rogatica	5,76	77.138	444.315
8	«Vrbanja» Kotor Varoš	6,30	47.476	299.101
9	«Vučevica» Čajniče	3,00	56.629	169.887
	Ukupno izgradnja puteva	30,43	53.317	1.622.427
Rekonstrukcija šumskih kamionskih puteva				
1	CSRP Doboj	1,00	833	833
2	«Botin» Nevesinje	4,10	106.764	437.734
3	«Oštrej» Drinić	11,98	11.830	141.729
4	«Romanija» Sokolac	1,16	28.173	32.681
5	«Sjemeć» Rogatica	19,80	49.877	987.574
6	«Visočnik» Han Pijesak	11,17	62.147	694.186
7	«Vrbanja» Kotor Varoš	9,83	17.993	176.873
	Ukupno rekonstrukcija puteva	59,04	41.863	2.471.610
	SVEUKUPNO PUTEVI			4.094.037
Izgradnja mostova na šumskim kamionskim putevima				
1	«Prijedor»	(kom) 1	61.923	61.923
Rekonstrukcija mostova na šumskim kamionskim putevima				
1	«Banja Luka»	(kom) 4	4.024	16.096
	SVEUKUPNO MOSTOVI			78.019
	SVEUKUPNO PUTEVI I MOSTOVI			4.172.056

Fotos 10: Šumski kamionski put probijen u živoj krečnjačkoj stijeni na planini Bjelasici u 2009. godini, Š.G. «Botin» Nevesinje (foto: Agencija za šume)

4.7.1.2. Izrada šumskoprivrednih osnova

U 2009. godini korisnik šuma je radio na izradi devet šumskoprivrednih osnova, i na taj rad potrošio preko 2 mil. KM. Riječ je o osnovama za slijedeća šumska gazdinstva:

1. Š.G. „Banja Luka“	344.371 KM
2. Š.G. „Birač“ Vlasenica	360.000 KM
3. Š.G. „Drina“ Srebrenica	333.488 KM
4. Š.G. „Lisina“ Mrkonjić Grad	120.000 KM
5. Š.G. „Maglić“, Foča	208.126 KM
6. Š.G. „Prijedor“	32.953 KM
7. Š.G. „Sjemeć“ Rogatica	120.000 KM
8. Š.G. „Vrbanja“ Kotor Varoš	439.894 KM
9. Š.G. „Vučevica“, Čajniče	60.000 KM
UKUPNO	2.018.832 KM

Korisnik šuma je osnove radio u vlastitoj režiji i bez provedenog javnog konkursa, a u većini šumskoprivrednih područja i bez nadzora. To je u suprotnosti sa Zakonom o šumama i Pravilnikom o nadzoru nad izradom šumskoprivrednih osnova koji, u članu 4. Pravilnika predviđa da (cit.) «Nadzor sprovodi Agencija za šume. Ukoliko izradu osnova vrši Agencija, ona će poslove nadzora putem javnog konkursa povjeriti privrednom društvu ...».

Neprovođenje javnog konkursa i odsustvo bilo kakve konkurencije, imalo je za posljedicu i veoma visoke cijene izrade pojedinih osnova.

4.7.2. Zalihe

Upravljanje zalihama jedan je od najvećih izazova u poslovanju jednog preduzeća. Efikasno upravljanje zalihama direktno utiče na ostvarenje boljeg poslovnog rezultata, dok povećani nivo zaliha predstavlja dodatni trošak za preduzeće. Kao parametri upravljanja zalihama javljaju se potražnja i troškovi zaliha.

Zalihe JPŠ čine gotovi proizvodi, odnosno izrađeni šumski drveni sortimenti. Na kraju 2009. godine JPŠ je na zalihama imalo 245.739 m³ drvnih sortimenata, od čega 44,5 % tehničke oblovine i 55,5 % ogrevnog i prostornog drveta. Tržišna vrijednost ovog asortimana iznosila je 20.082.920,80 KM. (tab. 18).

Tabela 18: Struktura zalihe

(Izvor: Statistika šumarstva br. 9, 2009.)

Mjesec	Struktura zalihe (grupa šumskih drvnih sortimenata)				Ukupno m ³
	Tehnička obloovina		Ogrevno i prostorno drvo		
	m ³	%	m ³	%	
XII 2008	74.303	41,8	103.386	58,2	177.689
XI 2009	102.187	45,2	123.778	54,8	225.965
XII 2009	109.321	44,5	136.432	55,5	245.753
I 2010	111.988	42,1	154.622	57,9	266.010

Kada se uporede zalihe i obim proizvodnje, proizilazi da su zalihe JPŠ u decembru 2009. bile 2,4 puta veće od obima proizvodnje u tom mjesecu.

Tabela 19: Vrijednost zalihe

(Izvor: Statistika šumarstva br. 9, 2009.)

Mjesec	Vrijednost jednomjesečne zalihe					
	Četinari		Lišćari		Ukupno	
	m ³	KM/m ³	m ³	KM/m ³	m ³	KM/m ³
XII 2008	54.354	109,68 ⁽¹⁾	123.335	65,62 ⁽¹⁾	177.689	14.054.789,42
XI 2009	95.365	103,40 ⁽²⁾	130.599	67,19 ⁽²⁾	225.964	18.635.687,81
XII 2009	98.613	103,40	147.140	67,19	245.753	20.082.920,80
I 2010	103.057	103,40	162.953	67,19	288.010	21.604.905,87

(1) Prosječne cijene šumskih drvnih sortimenata u 2008. godini, «Izveštaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.-31.12.2009. godine», JPŠ «Šume RS».

(2) Prosječne cijene šumskih drvnih sortimenata u 2009. godini, «Izveštaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.-31.12.2009. godine», JPŠ «Šume RS».

U odnosu na mjesto nastanka, 65,3 % zaliha je u sječini kod panja (izrađeni, a ne izvučeni sortimenti), dok je 34,7 % zaliha na stovarištu (izrađeni i izvučeni sortimenti). Kada se uzmu u obzir troškovi sječe i izrade (10,51 KM/m³) i troškovi privlačenja (18,04 KM/m³), proizilazi da je u posmatranim zalihama zarobljeno 4,15 mil. KM troškova proizvodnih usluga.

Iz prezentiranih podataka proizilazi da JPŠ u 2009. godini nije posvetilo dovoljnu pažnju upravljanju zalihama. Na kraju poslovne godine zalihe su bile neopravdano visoke, u njima su bila zarobljena značajna finansijska sredstva, a prema dobavljačima (izvođačima radova u iskorišćavanju šuma) stvorene također značajne obaveze.

Vežano za zalihe u 2008. godini, Nadzorni odbor preduzeća je u martu 2009. godine donio Zaključak koji glasi (citaj): «Ovlašćuje se Uprava JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac da može prodavati šumske drvene sortimente solventnim kupcima uz obaveznu avansnu uplatu, a u cilju

rješavanja prekomjernih zaliha šumskih drvnih sortimenata i sprečavanja propadanja i deklasiranja istih».

Slično kao kod slučajnih užitaka (poglavlje 3.3.), držanje visokih zaliha gotovih proizvoda od strane korisnika šuma prije je ustaljena praksa nego sporadična pojava. Ovoj konstataciji ide u prilog podatak da su visoke zalihe održavane i ranijih godina, često puta u znatno većem obimu nego danas; na kraju prvog šestomjesečnog perioda u 2000, JPŠ „Srpske Šume Republike Srpske“ imalo je na zalihama 396.197 m³, a u istom periodu naredne godine čak 407.596 m³ (JPŠ, 2001).

4.7.3. Nenaplaćena potraživanja

Ukupna nenaplaćena potraživanja JPŠ na dan 31.12.2009. godine iznosila su 17.812.909 KM. Najveći dužnici su kupci iz Republike Srpske, koji JPŠ duguju 14.636.920 KM. Na drugom mjestu su kupci iz FBiH sa dugom od 1.523.506 KM. Zatim slijede državne ustanove i budžetski korisnici sa dugom od 801.900 KM, potom kupci iz inostranstva sa dugom od 386.345 KM, dok na ostale dužnike otpada 464.238 KM.

Uzimajući u obzir prethodno navedeni Zaključak Nadzornog odbora iz marta 2009. godine, nije jasno kako je nastao dug od strane kupaca iz FBiH i iz inostranstva, u iznosu od 1.909.850 KM, kada je Nadzorni odbor svojim zaključkom obavezao upravu JPŠ na avansno plaćanje isporučene robe.

4.7.4. Obaveze

Obaveze JPŠ-a na dan 31.12.2009. godine iznosile su 51.909.485 KM, od čega je 10.381.486 KM ili 20 % dugoročnih obaveza, 41.527.999 KM ili 80 % kratkoročnih obaveza (tab. 21). U odnosu na prethodnu godinu, obaveze JPŠ uvećane su za 80 %, a u odnosu na 2007. godinu, za više od 100 %.

Tabela 21: Obaveze javnog preduzeća

Vrsta obaveze	Iznos obaveze na dan ... (KM)			Indeksi	
	31.12.2007. ⁽¹⁾	31.12.2008. ⁽¹⁾	31.12.2009. ⁽²⁾	4/2	4/3
1	2	3	4		
Dugoročna	5.806.408	3.929.213	10.381.486	1,79	2,64
Kratkoročna	18.419.416	24.894.174	41.527.999	2,25	1,67
Ukupno	24.225.824	28.823.387	51.909.485	2,14	1,80

Izvori:

(1) VralAudit (2009): Izveštaj o reviziji JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac, august 2009.

(2) JPŠ, Izveštaj..., 2010

4.7.4.1. Obaveze prema Zakonu o šumama

Zaključivanjem Ugovora o korišćenju šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, JPŠ kao korisnik šuma obavezalo se (član 11. Ugovora) da će poštovati odredbe Zakona o šumama i propise na osnovu njega donesene.

Prema Zakonu o šumama (član 89.), korisnik šuma je dužan da plaća nadoknadu za korišćenje šuma i šumskog zemljišta u visini 10 % finansijskih sredstava ostvarenih prodajom šumskih drvnih sortimenata, utvrđenih po cijenama u šumi na panju po vlastitom cjenovniku. Korisnik je dužan da ovu naknadu uplati na račun javnih prihoda Republike, a sva prikupljena sredstva plasiraju se ponovo u šume u svojini Republike.

Prema istom članu zakona, korisnik je dužan da plaća i naknadu za razvoj nerazvijenih dijelova opštine sa koje potiču prodati sortimenti u iznosu od 10 % finansijskih sredstava ostvarenih

prodajom šumskih drvnih sortimenata, utvrđenih po cijenama franko utovareno na kamionskom putu. Korisnik je dužan da ovu naknadu uplaćuje na račun javnih prihoda opštine ili grada.

Korisnik šuma, obaveze koje proizilaze iz Zakona o šumama, član 89. u 2009. godini je izvršio sa 21,7 %. Izbjegao je da u budžet Republike, na poziciju Sredstva posebnih namjena za šume uplati iznos od 8.103.046 KM. Takođe je izbjegao da na račun javnih prihoda lokalnih zajednica Republike uplati iznos od 7.852.272 KM. U odnosu na 2008. godinu, dug prema opštinama je udvostručen. Na dan 31.12.2008. dug je iznosio 3.936.229 KM, a na dan 31.12.2007, 2.550.866 KM (VralAudit, 2009).

Prema tome, ukupno neizvršene obaveze JPŠ u 2009. godini prema pomenutim zakonskim odredbama iznose 15.955.318 KM.

Tabela 22: Izvršenje obaveza korisnika šuma prema reprodukciji šuma u 2009. godini

Izvor obaveze	Opis obaveze	Obaveza (KM)		
		Zaduženje	Izvršenje	Neizvršenje
ZOŠ čl. 89. st. 1.	10 % od vrijednosti drvnih sortimenata na panju	8.159.547	56.501	8.103.046
ZOŠ čl. 89. st. 3.	10 % od vrijednosti drvnih sortimenata fcco utovareno na kamionskom putu	12.223.342	4.371.070	7.852.272
	Ukupno	20.382.889	4.427.571	15.955.318

4.7.5. Politika cijena i saradnja sa drvoprerađivačima

4.7.5.1. Način formiranja cijena šumskih drvnih sortimenata u Republici Srpskoj

Zakon o šumama ni u jednom svom članu ne spominje cijene šumskih drvnih sortimenata.

Cijene sortimenata također se ne spominju ni u jednom članu Ugovora o korišćenju šuma i šumskog zemljišta, u svojini Republike.

Zakon o javnim preduzećima (član 5.) propisuje da Skupština javnog preduzeća (čije poslove obavlja Vlada RS), između ostalog, daje saglasnost na cjenovnik javnog preduzeća.

Uredba o davanju saglasnosti na cijene određenih proizvoda i usluga ("Sl. gl." RS br.51/08) propisuje obavezu korisnika šuma da od Vlade RS traži saglasnost na cijene proizvoda šumarstva, i to za trupce jele, smrče, bora, hrasta i bukve, na osnovu prijedloga Ministarstva trgovine i turizma, uz prethodno pribavljeno mišljenje resornog ministarstva.

Iz gore iznešenih činjenica proizilazi zaključak da je korisnik šuma u proceduralnom smislu ograničen u samostalnom formiranju cijena trupaca, a autonoman u formiranju cijena ostalih šumskih drvnih sortimenata. Prema zvaničnom cjenovniku korisnika šuma (Sokolac, decembar 2007), na ovaj način formirane cijene smatraju se «minimalnim-polaznim». Prema istom dokumentu, odluku o smanjenju i povećanju cijena donosi Uprava preduzeća na prijedlog direktora.

Analiza cijena šumskih drvnih sortimenata u Republici Srpskoj i okruženju pokazuje da su cijene u Republici Srpskoj među višim u regionu, naročito kada je riječ o niže vrijednim sortimentima (tab.23). Osim toga, u Srbiji i FBiH generalni direktor može odobriti popust i rabat u iznosu do 10 %. Dodatni popust od 5-10 % daje se na avansno i gotovinsko plaćanje.

Tabela 23: Uporedni pregled veleprodajnih cijena ogrevnog drveta u Republici Srpskoj i okruženju krajem 2009. godine, na bazi zvaničnog bankovnog kursa domicilnih valuta

Klasa ogrevnog drveta	JPŠ «Šume RS»	«Srbijašume»	«Hrvatske šume»	JP «Šume Tuzlanskog kantona» dd	Prosjeak
	Veleprodajne cijene u eur/m ³				
Ogrevno drvo tvrdi lišč. I kl.	28,12	22,19	23,95	24,54	24,70
Ogrevno drvo tvrdi lišč. II kl.	22,98	16,84	20,78	21,98	20,64

4.7.5.2. Odnos zainteresovanih strana prema aktuelnoj politici cijena šumskih drvnih sortimenata u Republici Srpskoj

Kupci šumskih drvnih sortimenata mogu se u grubo podijeliti na drvoprerađivače koji se bave preradom trupaca i na one koji se bave preradom prostornog drveta. Među drvoprerađivačima koji se bave proizvodnjom rezane građe u toku 2009. godine nije bilo otvorenih i masovnih neslaganja sa cijenama sirovine. Oni su više bili nezadovoljni ograničenim količinama šumskih drvnih sortimenata.

Međutim, kod značajnog dijela potrošača manje vrijednih sortimenata bilo je prisutno nezadovoljstvo sa politikom cijena, bilo da se radi o individualnim kupcima (domaćinstvima), bilo da je riječ o krupnim prerađivačima i veletrgovcima. Ogrevno drvo za individualne potrebe mora se posmatrati kao roba široke potrošnje, čija cijena direktno utiče na standard potrošača. Potrošači ovog asortimana pripadaju u prosjeku siromašnjoj populaciji građana, zbog čega se kod formiranja cijena ogrevnog drveta mora voditi računa ne samo o vlastitom profitu nego i socijalnom senzibilitetu.

4.8. Ocjena rada i prijedlog mjera u pogledu daljeg korišćenja šuma i šumskog zemljišta u svojoj Republici

Izveštaj o proizvodno-finansijskom poslovanju JPŠ „Šume Republike Srpske“ a.d. Sokolac u 2009. godini ocijenjen u tri segmenta, za koja je kompetentna Agencija za šume, i to:

1. Praćenje stanja šuma u vlasništvu Republike.
2. Praćenje izvršenja radova Javnog preduzeća šumarstva kao korisnika šuma.
3. Sprovođenje Zakona o šumama i relevantnih podzakonskih akata.

Agencija jeste dala prikaz ali se nije bavila ocjenjivanjem poslovne politike preduzeća i ostvarenih finansijskih rezultata u 2009. godini, pošto su to zadaci nezavisne revizije i nadzornih organa preduzeća.

4.8.1. Ocjena rada korisnika šuma

1. Prirodni potencijali šuma i šumskih zemljišta u vlasništvu Republike 2009. godini nisu bili narušavani u bilo kom pogledu. Naprotiv, ako se uporede ukupne zalihe visokih ekonomskih šuma prema katastru i prema Drugoj inventuri šuma, dolazi se do saznanja da je stvarna zaliha na terenu (zaliha prema inventuri) znatno veća od zalihe na papiru (zaliha prema katastru). Najveći „višak“ uočen je kod bukovih šuma, oko 13,9 mil. m³, zatim kod šuma jele, smrče i bukve, oko 7 mil. m³, te kod hrastovih šuma, oko 3,8 mil. m³, ukupni „višak“ zalihe iznosi oko 26,2 mil. m³.

2. Zdravstveno stanje šuma također je zadovoljavajuće. U toku 2009. godine registrovana je samo jedna pojava štetočina u šumama Republike Srpske, i to na ograničenom lokalitetu „Uvala“, koje se nalazi u Šumskoj upravi „Klekovača-Potoci“, Šumsko gazdinstvo „Oštrelj“, Drinić. Tokom cijele godine pojava je praćena, držana pod kontrolom i ista nije imala progresivan karakter.

3. U 2009. godini u državnim šumama je registrovano 130 šumskih požara na površini od 989 ha, u kojima je uništeno 407 m³ drvne mase, a fiziološki oštećeno još 7.181 m³. Najveći dio uništene drvne mase (375 m³) potiče sa teritorije kojim gazduje Centar za gazdovanje kršom Trebinje. Direktna šteta se procjenjuje na 468.253 KM, dok su troškovi gašenja iznosili 43.639 KM. Svi posmatrani parametri (broj požara, veličina opožarene površine, količina i vrijednost uništene i oštećene drvne mase) niži su nego u 2008. godini.

4. Plan proizvodnje šumskih drvnih sortimenata nije u potpunosti ostvaren zbog smanjene tražnje na tržištu, uslovljene globalnom ekonomskom krizom. Faza sječe i izrade ostvarena je sa 85 % od planiranog, a primicanja i privlačenja sa 84 % od planiranog.

5. Vrsta i obim šumskouzgojnih radova propisani su šumskoprivrednim osnovama. Korisnik šuma nije izvršio šumskouzgojne radove u obimu koji je bio propisan za 2009. godinu. Najniži stepen realizacije ostvaren je u fazi čišćenja od korova i nepoželjnih vrsta - svega 44 %, zatim kod prašenja i okopavanja - 53 %, kod popunjavanja kultura nastalih sadnjom i sjetvom - 55 %, kod proreda u kulturama - 57 %, te kod pošumljavanja sadnjom sadnica - 58 %. Prosječni stepen realizacije faza rada koje su zabilježile podbačaj iznosi 54,2 %. Preostale faze šumskouzgojnih radova realizovane su u propisanom obimu.

6. Vrsta i obim sjemensko-rasadničke proizvodnje propisani su šumskoprivrednim osnovama. Korisnik šuma nije izvršio sjemensko-rasadničku proizvodnju u obimu koji je bio propisan za 2009. godinu. Najniži stepen realizacije ostvario je u proizvodnji sadnog materijala lišćara - 59 %, pri relativno niskoj planskoj osnovici od 2.300 sadnica godišnje. Ovaj podatak upućuje na zaključak da je u 2009. godini izostalo značajnije «obogaćivanje» državnih šuma sa lišćarskim vrstama, u prvom redu plemenitim lišćarima.

7. Praksa korišćenja ostalih proizvoda šuma i šumskih zemljišta osim kubika, još nije zaživjela u JPŠ. Također, ne možemo biti u potpunosti zadovoljni sa rezultatima lovnoprivrednih aktivnosti, od kojih se objektivno očekuje daleko veće učešće u poslovnom prihodu preduzeća.

8. U 2009. godini, korisnik šuma je izgradio 30,43 km i rekonstruisao 59,04 km šumskih kamionskih puteva u državnim šumama. Putevi su rađeni u deset (od 23) šumskih gazdinstava i u Centru za sjemensko-rasadničku proizvodnju.

9. Korisnik šuma je obaveze koje proizilaze iz Zakona o šumama, član 89. u 2009. godini izvršio sa 21,7 %. Izbjegao je da u budžet Republike, na poziciju Sredstva posebnih namjena za šume uplati iznos od 8.103.046 KM. Također je izbjegao da na račun javnih prihoda lokalnih zajednica Republike uplati iznos od 7.852.272 KM. U odnosu na 2008. godinu, dug prema opštinama je udvostučen. Prema tome, ukupno neizvršene obaveze JPŠ u 2009. godini prema pomenutim zakonskim odredbama iznose 15.955.318 KM.

10. Protivno odredbama zakona, korisnik šuma je veći broj šumskoprivrednih osnova izrađivao bez obaveznog nadzora.

4.8.2. Prijedlog mjera u pogledu daljeg korišćenja šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike

1. Čim rezultati Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH budu zvanično objavljeni, korisnik šuma će uspostaviti novi katastar šuma i šumskih zemljišta u vlasništvu Republike koji odgovara stvarnom (novonastalom) stanju na terenu.
2. Uz stručnu pomoć Izvještajno-prognozne službe pri Agenciji za šume, korisnik šuma će poduzimati sve potrebne preventivne aktivnosti, kako bi se postojeće zdravstveno stanje naših šuma sačuvalo, i po mogućnosti unaprijedilo.
3. Korisnik šuma će ustanoviti razloge velikog učešća slučajnih užitaka u neto masi i o svojim nalazima obavijestiti vlasnika državnih šuma putem resora šumarstva i Agencije za šume. Korisnik šuma će u narednoj poslovnoj godini nastojati da ovo učešće svede u okvire koji neće biti lošiji od onih koji se ostvaruju u privatnim šumama.
4. U svim proizvodnim organizacionim jedinicama, korisnik šuma će uspostaviti stručnu službu za upravljanje zalihama, veličine radne grupe (1-3 radnika), sa zadatkom da stalno prati kretanje zaliha i optimizuje iste u skladu sa realnim potrebama tržišta.
5. Resorno ministarstvo, u ime vlasnika državnih šuma, zvaničnim putem će upozoriti korisnika šuma da neispunjavanjem šumskouzgojnih radova u obimu koji je propisan šumskoprivrednim osnovama dovodi u pitanje potrajnost Ugovora o korišćenju šuma.
6. Resorno ministarstvo, u ime vlasnika državnih šuma, zvaničnim putem će upozoriti korisnika šuma da mu neće dati saglasnost ni na jednu šumskoprivrednu osnovu za koju nije bio obezbijeden zakonom propisani nadzor.
7. Resorno ministarstvo, u ime vlasnika državnih šuma, zvaničnim putem će upozoriti korisnika šuma da neispunjavanje obaveza plaćanja nadoknade za korišćenje šuma i šumskog zemljišta prema članu 89. Zakona o šumama, direktno ugrožava reprodukciju visokih ekonomskih šuma i šumskih kultura u vlasništvu države i dovodi u pitanje potrajnost Ugovora o korišćenju šuma.
8. Sredstva posebnih namjena za šume su projektovana kao snažan vektor održivog gazdovanja šumama i unapređivanja njihovih polivalentnih funkcija. U stvarnosti, od ukupno prikupljenih sredstava u 2009. godini u šume je vraćeno svega 18 %. Dugoročno gledano, ovakva praksa bila bi pogubna za naše šume, bez obzira na to ko je njihov vlasnik. Navedeno pitanje je ozbiljno u tolikoj mjeri da zavrijeđuje hitno formiranje interesorne grupe, sačinjene od predstavnika Ministarstva finansija, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva uprave i lokalne samouprave, Agencije za šume, JPŠ «Šume Republike Srpske» i vlasnika privatnih šuma, sa zadatkom da iznađe optimalno rješenje sa obavezujućom primjenom.

5. Izvještaj o radu i efektima rada Inspekcije za šumarstvo i lovstvo za 2009. godinu
(Izvještaj je u cjelosti, i bez ikakvih intervencija na tekstu, preuzet od Inspekcije za
šumarstvo i lovstvo)

5. 1. Uvodne napomene

Inspekcija za šumarstvo i lovstvo obavlja nadzor u oblasti šumarstva, lovstva, proizvodnje, dorade i prometa reproduktivnog materijala, zatim primarne prerade drveta i ispunjenosti uslova kod izvođača radova u šumarstvu i preduzeća koja se bave projektovanjem u šumarstvu i lovstvu.

Subjekti kontrole ove inspekcije su korisnici šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike, korisnici lovišta, zatim vlasnici šuma i šumskog zemljišta, proizvođači i dorađivači sjemena i sadnog materijala šumskog drveća i grmlja, izvođači radova u šumarstvu, preduzeća koja se bave projektovanjem u šumarstvu te vlasnici postrojenja za primarnu preradu drveta.

Inspekcija za šumarstvo i lovstvo je organizovana na republičkom nivou i čini ju 17 inspektora. Nema inspektora na lokalnom nivou. Na granici, kontrolu zdravstvenog stanja pošiljaka reproduktivnog materijala šumskog drveća i grmlja, šumskih drvnih sortimenata i rezane građe vrši fitosanitarna inspekcija u sastavu poljoprivredne inspekcije.

Dva inspektora koja su polovinom 2008. godine suspendovana još nisu vraćena na posao.

Tabela 24: Broj inspektora po odjeljenjima Inspektorata u 2009. godini

Broj inspektora	Odjeljenje						Ukupno sa glavnim inspektorom
	B. Luka	Doboj	Bijeljina	Istočno Sarajevo	Prijedor	Trebinje	
	6	2	2	4	1	1	17

Nedostatak inspektora se najviše osjeti u odjeljenjima Bijeljina i Prijedor.

Inspektori za šumarstvo i lovstvo su uspješno završili obuku na računarima, obuku na IMS i uspješno su počeli sa radom sa prenosnim računarima i IMS. Buduće aktivnosti će ići u smjeru standardizacije inspeksijskog nadzora i intenzivnije obuke inspektora.

5.2. Rezultati i efekti rada

U toku 2009. godine izvršeno je 1.703 kontrole (1033 redovnih, 248 vanrednih po prijavama i pritužbama i 422 kontrola izvršenja rješenja). Ove kontrole je izvršilo 15 inspektora (već navedeni razlozi; 14+1). Inspektori su bili prisutni sudskom odlučivanju u 189 slučajeva (91 kao svjedoci i 98 puta kao predstavnici ovlaštenog organa).

Planom kontrola za 2009. godinu, koji je urađen na bazi 1.744 radna časa i 16 inspektora, je predviđeno 1.951 kontrola, koji je sa 14 inspektora izvršen sa 87,3 %.

Tabela 25: Kvantitativni rezultati rada po oblastima nadzora

R. br.	Oblasti nadzora	Izvršene kontrole			Upravne mjere				Prekršajne mjere			
		Ukupno	Neuredne	% neurednih	Ukupno	Preventiv/korektivne	Represivne	% preveventivnih	Ukupno	Prekršajni nalog	Prekršajna prijava	% prekršajnih naloga
1	Uslovi za obavljanje djelatnosti	104	39	38	36	35	1	97,2	10	10		100,0
2	Uzgajanje šuma	63	21	33	12	12		100,0	8	8		100,0
3	Zaštita šuma	178	67	38	55	53	2	96,4	56	56		100,0
4	Korišćenje šuma	610	198	33	136	109	27	80,1	183	179	4	97,8
5	Primarna prerada drveta	390	180	46	179	146	33	81,6	64	64		100,0
6	Lovstvo	211	52	25	47	37	10	78,7	35	34	1	97,1
7	Ostalo	147	27	18	24	23	1	95,8	21	21		100,0
		1.703	584	34	489	415	74	84,9	377	372	5	98,7

Tabela 26: Struktura preduzetih mjera u 2009. godini

R. br.	Preduzete mjere	Broj mjera	% učešća
1.	Upravne mjere	489	100,0
1.1.	Preventivne/korektivne mjere	415	84,9
1.2.	Represivne upravne mjere	74	15,1
1.2.1.	Zatvaranje objekata	3	0,6
1.2.2.	Zabrana obavljanja djelatnosti subjekata/objekata	8	1,6
1.2.3.	Oduzimanja robe (nelegalan promet)	20	4,1
1.2.4.	Ostale zabrane	43	8,8
2.	Prekršajne mjere	377	100,0
2.1.	Prekršajni nalozi	372	98,7
2.2.	Prekršajne prijave	5	1,3

Najviše neurednih kontrola odnosilo se na legalnost rada postrojenja za primarnu preradu drveta, na nepravilnosti kod realizacije projekata za izvođenje radova u šumarstvu, zatim na čuvanje šuma, na vršenja doznake od strane lica koja ne ispunjavaju uslove za vršenje doznake, na sječe u šumama gdje su imovinsko-pravni odnosi neriješeni, na prekoračenja etata u visokim šumama, na izvršenje lova i korišćenje divljači, na lov nedozvoljenim sredstvima, na promet šumskih drvnih sortimenata (u transportu ili na pilanskim postrojenjima).

Izdato je prekršajnih naloga u iznosu od 602.370 KM i privremeno je oduzeto 1.559 m³ šumskih drvnih sortimenata.

Podneseno je dvanaest (12) krivičnih prijava od kojih se pet odnosi na povredu pečata na postrojenjima za primarnu preradu drveta, jedna na pojavu manjka šumskih drvnih sortimenata kod tehničkog prijema izvedenih radova u Kneževu, jedna za bespravnu sječu na Manjači, jedna na čuvarsku službu u ŠG „Gradiška“ ŠU Srbac, jedna na propadanje šumskih drvnih sortimenata u Potocima ŠG „Oštrej-Drinić“, jedna u ŠG „Romanija“ Sokolac zbog sječe nedoznačenih stabala i manjka šumskih drvnih sortimenata u tri odjela, jedna za čuvanje šuma u ŠG „Jahorina“ Pale.

U izvještajnom periodu izjavljeno je 36 žalbi, a 32 je riješeno, od čega 27 nije uvaženo.

Zajedničke kontrole vršene su sa inspekcijom za zaštitu od požara u kontrolama opremljenosti i organizovanosti šumskih gazdinstava na zaštiti šuma od požara (stanje protivpožarne službe šumskih gazdinstava i organizovanost je zadovoljavajuće), sa vodnom inspekcijom u kontrolama vodotoka i izvora, odnosno zamučivanja voda prilikom izvođenja radova u šumarstvu. Kontrole su vršene u Prijedoru, Gradišci i Kotor Varošu (stanje u ovoj oblasti nije zadovoljavajuće). Sa tržišnom, urbanističko-građevinskom i inspekcijom rada i zaštite na radu u toku maja i juna vršene su zajedničke kontrole postrojenja za primarnu preradu drveta.

Tabela 27: Uporedni pokazatelji 2008.- 2009. godina

R. br.	Poduzete mjere	2008	2009
1.	Broj inspektora	16	15
2.	Ukupan broj kontrola	1.437	1.703
3.	Redovne kontrole	993	1.033
4.	Vanredne kontrole	176	248
5.	Kontrole izvršenja rješenja	268	422
6.	Neuredne kontrole	(24,3%) 349	(34,3%) 584
6.	Upravne mjere	305	489
7.	Preventivno/korektivne	235	415
8.	Represivne	70	74
7.	Prekršajni nalozi (kom)	216	372
8.	Iznos prekršajnih naloga (KM)	309.900	602.370
9.	Prekršajne prijave (kom)	9	5
10.	Krivične prijave	10	12
11.	Žalbe	(8,6 %) 30	(6,2 %) 36

Analizirajući prethodne tabelu evidentno je da je u toku 2009. u odnosu na 2008. godinu, sa manjim brojem inspektora, izvršen veći broj kontrola. Takođe se uočava trend povećanja broja neurednih kontrola i u apsolutnom i relativnom iznosu u odnosu na ukupan broj kontrola. Broj žalbi u 2009. godini je u apsolutnom iznosu veći nego u 2008. godini, ali kada se posmatra procentualno u odnosu na broj neurednih kontrola u 2009. iznosi 6,2 %, a u 2008. godini 8,6 %. Ovo govori u prilog činjenici da je rad inspektora pri kontrolama sveobuhvatniji i konkretniji, tako da subjekti kontrole imaju manje razloga za podnošenje žalbi. Evidentan je i povećan broj predstavlki koji je u odnosu na prethodnu godinu veći za 71 %. Ovdje treba istaći da su predstavke konkretnije (u odnosu na prethodna vremena) i po pravilu ukazuju na suštinu problema tako da je inspektorima unekoliko olakšan rad po istim. Od 248 vanredne kontrole u 158 slučajeva su uočene nepravilnosti, što čini 64 %. Takođe je evidentno da je broj represivnih mjera ostao na približnom nivou, ali je broj preventivno/korektivnih značajno povećan, sa 235 u 2008. na 415 u 2009. godini.

5.2.1. Rezultati i efekti rada po oblastima

5.2.1.1. Uslovi za obavljanje djelatnosti

Tabela 28: Inspeksijski nadzor u oblasti i uslovi za obavljanje djelatnosti

R. br.	Preduzete mjere	2009.	
		Kol.	% učešća
1.	Izvršene kontrole	104	100,0
1.1.	Redovne kontrole	58	55,8
1.2.	Vanredne kontrole	46	44,2
1.2.1.	Prijave/pritužbe	6	13,0
1.2.2.	Kontrole izvršenja rješenja	40	87,0
2.	Izvršene kontrole	104	100,0
2.1.	Uredne kontrole	65	62,5
2.1.1.	Uredne redovne kontrole	24	23,1
2.1.2.	Uredne vanredne kontrole	41	39,4
2.2.	Neuredne kontrole	39	37,5
2.2.1.	Neuredne redovne kontrole	34	32,7
2.2.2.	Neuredne vanredne kontrole	5	4,8
3.	Upravne mjere	36	100,0
3.1.	Otklanjanja nepravilnosti	35	97,2
3.2.	Represivne upravne mjere	1	2,8
3.2.1.	Zabrana subjektu/objektu obavljanja djelatnosti	1	2,8
3.2.2.	Oduzimanja robe		
4.	Prekšajne mjere	10	100,0
4.1.	Izdati prekršajni nalozi	10	100,0
4.2.	Podnesene prekršajne prijave		

U ovoj oblasti vršena je kontrola ispunjenosti uslova kod izvođača radova u šumarstvu i preduzećima koja se bave projektovanjem u šumarstvu. Od ukupnog broja izvršenih kontrola 39 su bile neuredne i odnosile su se prvenstveno na nedovoljan broj radnika, zatim radnici nisu kvalifikovani za rukovođenje određenim mehanizovanim sredstvima, neposjedovanje upotrebnih dozvola za postojeća mehanizovana sredstva i nevođenje dnevnika za izvođenje radova. U dva šumska gazdinstva je zatečena mehanizacija JPŠ „Šume Republike Srpske“ da izvode radove, a da prethodno nemaju pribavljenu licencu (ŠG „Drina“ Srebrenica i ŠG „Gradiška“ Gradiška).

Kontrolisana su četiri izvođača radova iz drugog entiteta koji su posjedovali kantonalne licence, te im je naloženo da iste usklade sa našim pravilnikom.

Mišljenja smo, kada je u pitanju ispunjenost uslova po pravilniku, da je ova oblast dosta dobro uređena, ali smatramo da je u narednom periodu potrebno da se zajedno sa inspekcijom zaštite na radu učine dodatni naponi u segmentu zaštite radnika.

5.2.1.2. Oblasti uzgoja, zaštite i korišćenja šuma

Tabela 29: Inspekcijski nadzor u oblastima uzgoja, zaštite i korišćenja šuma

R. br.	Preduzete mjere	2009.	
		Kol.	% učešća
1.	Izvršene kontrole	851	100,0
1.1.	Redovne kontrole	534	62,8
1.2.	Vanredne kontrole	317	37,2
1.2.1.	Prijave/pritužbe	155	18,2
1.2.2.	Kontrole izvršenja rješenja	162	19,0
2.	Izvršene kontrole	851	100,0
2.1.	Uredne kontrole	565	66,4
2.1.1.	Uredne redovne kontrole	373	43,9
2.1.2.	Uredne vanredne kontrole	192	22,5
2.2.	Neuredne kontrole	286	33,6
2.2.1.	Neuredne redovne kontrole	161	18,9
2.2.2.	Neuredne vanredne kontrole	125	14,7
3.	Upravne mjere	203	100,0
3.1.	Otklanjanja nepravilnosti	174	85,7
3.2.	Represivne upravne mjere	29	14,3
3.2.1.	Zabrana subjektu/objektu obavljanja djelatnosti	19	9,4
3.2.2.	Oduzimanja robe	10	4,9
4.	Prekšajne mjere	247	100,0
4.1.	Izdati prekršajni nalozi	243	98,4
4.2.	Podnesene prekršajne prijave	4	1,6

Ove tri oblasti je teško razmatrati odvojeno, te su radi boljeg uvida u ovom izvještaju sastavljene. Ukupno u sve tri oblasti je izvršeno 851 kontrola, od kojih je 286 bilo neuredno što iznosi 33,6 %.

Karakteristične nepravilnosti:

Sedam neurednih kontrola kod „Centra za gazdovanje kršem“ Trebinje se odnosilo na nepopunjavanje pošumljenih površina. ŠG Birač“ Vlasenica nije postupilo po rješenju inspektora da uradi program sanacije i pošumljavanja opožarene površine. ŠG „Prijedor“ nakon izvršene sadnje sadnica smrče nisu poduzete nikakve mjere njege (sadnice visine 5 cm se nevide iz trave i bujadi) kod ŠG „Banjaluka“ i ŠG „Oštrej“ Drinić šumsko-uzgojni radovi nisu izvršeni po obimu i kvalitetu.

Kontrolama realizacije projekata za izvođenje radova u šumarstvu, kojih je bilo 143, u 70 slučajeva su konstatovane nepravilnosti koje su se ogledale u sledećem:

Kretanje traktora mimo projektovanih traktorskih vlaka (ŠG „Drina“ Srebrenica ŠU Bratunac, ŠG „Lisina“ Mrkonjić Grad, ŠG „Gorica“ ŠU Novo Selo, ŠG „Prijedor“ ŠU Oštra Luka i Novi Grad, ŠG „Borja“ Teslić). Nekoranje četinarara i brijesta (ŠG „Romanija“ Sokolac, ŠG „Sjemeć“ Rogatica, ŠG „Panos“ Višegrad, ŠG „Botin“ Nevesinje-3 slučaja kod ŠU Gacko i jedan kod ŠU Nevesinje, ŠG „Lisina“ Mrkonjić Grad, ŠG „Borja“ Teslić, ŠG „Gorica“ ŠU Novo Selo, ŠG „Banjaluka“ ŠU Čelinac, ŠG „Čemernica“ Kneževo)

Nisu posiječena sva doznačena stabla (ŠG „Birač“ Vlasenica, ŠG „Doboj“ ŠU Doboj)

Slabo iskorišćenje drvene mase (ŠG „Vrbanja“ Kotor Varoš, ŠG „Ribnik“ Ribnik).

Prekoračenje etata je uočeno u ŠU Čelinac i ŠU Laktaši u po jednoj gazdinskoj klasi, kod ŠG „Oštrelj-Drinić“ prekoračen je etat za lišćare i kod ŠG „Doboj“ došlo je do prekoračenja u jednoj gazdinskoj klasi.

Tehnički prijem izvršenih radova od 62 kontrole 16 je bilo neurednih i uglavnom se radi o formiranju komisija suprotno pravilniku, kod ŠG „Gorica“ Šipovo, ŠG „Birač“ Vlasenica. ŠG „Drina“ Srebrenica i ŠG „Čemernica“ u po jednom slučaju nije vršen tehnički prijem.

Čuvanje šuma (kod ŠG „Drina“ Srebrenica, ŠG „Čemernica“ Kneževo, ŠG „Gradiška“ ŠU Srbac čuvar šuma nema odgovarajuću stručnu spremu, u ŠG „Lisina“ Mrkonjić Grad 12 čuvara šuma nema odgovarajuću stručnu spremu, kod ŠG „Jahorina“ Pale, ŠG „Vrbanja“ i ŠG „Gradiška“ ŠU Srbac inspeksijskom kontrolom uočeni neevidentiranost šumskih šteta i nepodnošenje prijava-1300 m³ neevidentiranih šteta na jednom čuvarskom reonu), ostale nepravilnosti kod čuvanja šuma su se odnosile na deponije smeća, neobilježnost granica (uočeno kod većeg broja odjela u ŠG „Doboj“), neposjedovanje legitimacije čuvara šuma, uniforme i sl.

Kontrolom doznake stabala su uočene nepravilnosti u 28 slučajeva, ovdje se prvenstveno radi o vršenju doznake od strane lica koja ne ispunjavaju uslove za vršenje doznake (ŠG „Visočnik“, ŠG „Jahorina“, ŠG „Romanija“, ŠG „Lisina“ i ŠG „Ribnik“), doznaka nije izvršena po cijeloj površini odjela (ŠG „Banjaluka“ i ŠG „Ribnik“) na doznaku u šumama gdje su imovinsko-pravni odnosi neriješeni, u više slučajeva da je od izvršenja doznake prošlo više od dvije godine te je naloženo da se ista poništi i po potrebi uradi nova. U jednom odjelu u ŠG „Gradiška“ naloženo brisanje doznake, a u jednom slučaju u ŠG „Oštrelj-Drinić“ naložena korekcija doznake. Kod ŠG „Vrbanja“ vršena doznaka, a da prethodno nije pribavljena saglasnost na ŠPO.

Posebno karakterističan slučaj je pojava gradacije potkornjaka u odijelima broj 47, 96 i 97 u GJ „Potoci-Resanovača“ ŠG „Oštrelj-Drinić“ gdje i pored naloženih mjera od strane šumarske inspekcije nije izvršena sječa napadnutih stabala. Radi se o drvnoj masi od oko 2000 m³ i ista se nalazi na ivici šumskog kompleksa od cca 2000 ha i u neposrednoj blizini sjemenske sastojine. O ovoj pojavi je nadležno ministarstvo blagovremeno obaviješteno i održano je nekoliko sastanaka, međutim nastali problem još uvijek nije riješen.

Kod gazdovanja privatnim šumama uglavnom se radi o sječi nedoznačenih stabala, sječi u šumi neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, puštanju u promet šds koji nisu obrojčeni, žigosani i nemaju otpremni iskaz (vlasnici nastoje izbjeći zakonom predviđenu proceduru). Od izvršenih 76 kontrola u privatnim šumama 38 je bilo neuredno.

Kontrolama godišnjeg plana gazdovanja šumama, kojih je bilo 27, konstatovano je da u nekim šumskim gazdinstvima nije izvršena ili je djelimično izvršena doznaka stabala, da nisu urađeni izvođački projekti ili da ih dio nedostaje, da podaci za zajednički plan nisu tačni, neki odjeli koji su predviđeni planom sječa su već sječeni u tekućem uređajnom periodu. Zatim u nekim gazdinskim klasama u kojim je došlo do prekoračenja etata (inspektori donijeli zabranu) su planirane sječe u 2010. godini. Cjelovit izvještaj o izvršenim kontrolama godišnjeg plana gazdovanja šumama je ranije proslijeđen Ministarstvu.

Uočeno je da JPŠ „Šume Republike Srpske“ Sokolac, odnosno njihovi organizacioni dijelovi (ŠG i ŠU) nastoje smanjiti troškove, odnosno izbjeći sve radove koji povećavaju cijenu proizvoda. Na primjer nastoje izbjeći koranje četinarara vrlo često pod izgovorom da im je jeftinije platiti kaznu nego izvršiti mjeru (U ŠG „Lisina“ i „Botin“ i pored izrečene upravne mjere korenje nije izvršeno). Doznaku vrše šumarski tehničari doznačnim žigom koga su zadužili šumarski inženjeri, zatim nakon izvršenog pošumljavanja, po pravilu, se ne provode nikakve mjere njege podmlatka sve dok inspektori iste ne nalože. Vodeni tokovi se koriste kao šumske vlake, ili se nastoji izbjeći izrada premosnica preko istih (uočeno kod ŠG „Vrbanja“, „Borja“, „Prijeđor“ i „Gradiška“).

5.2.1.3. Oblast primarne prerade drveta

Tabela 30: Inspeksijski nadzor u oblasti primarne prerade drveta

R. br.	Preduzete mjere	2009.	
		Kol.	% učešća
1.	Izvršene kontrole	390	100,0
1.1.	Redovne kontrole	192	49,2
1.2.	Vanredne kontrole	198	50,8
1.2.1.	Prijave/pritužbe	45	11,6
1.2.2.	Kontrole izvršenja rješenja	153	39,2
2.	Izvršene kontrole	390	100,0
2.1.	Uredne kontrole	210	53,8
2.1.1.	Uredne redovne kontrole	46	11,8
2.1.2.	Uredne vanredne kontrole	164	42,0
2.2.	Neuredne kontrole	180	46,2
2.2.1.	Neuredne redovne kontrole	146	37,5
2.2.2.	Neuredne vanredne kontrole	34	8,7
3.	Upravne mjere	179	100,0
3.1.	Otklanjanja nepravilnosti	146	81,6
3.2.	Represivne upravne mjere	33	18,4
3.2.1.	Zatvaranje objekata	3	1,6
3.2.2.	Zabrana subjektu/objektu obavljanja djelatnosti	20	11,2
3.2.3.	Oduzimanja robe	10	5,6
4.	Prekšajne mjere	64	100,0
4.1.	Izdati prekršajni nalozi	64	100,0

U ovoj oblasti je konstatovan najveći procenat neurednih kontrola, što se javilo kao posledica pojave da vlasnici pilanskih postrojenja nisu bili upoznati sa novim „Pravilnikom o evidenciji uskladištenih šumskih drvnih sortimenata na postrojenjima za primarnu preradu drveta“ te su inspektori nalagali uvođenje i ovjeru novih knjiga evidencije (Poreska uprava u jednom periodu nije ovjeravala zakonom predviđene evidencije). Dvadeset tri pilane su zapečaćene, a u deset slučajeva (na pilanama) je izvršeno oduzimanje šumskih drvnih sortimenata. Kao što je već rečeno u pet slučajeva je došlo do povrede pečata, te su podnesene krivične prijave.

Na prostoru koje pokriva odijeljenje Istočno Sarajevo još uvijek postoji problem nelegalnosti rada pilana dok su u preostalom dijelu Republike učinjeni značajni pomaci ka uređenju ove oblasti nadzora.

5.2.1.4. Oblast lovstva

Tabela 31: Inspekcijski nadzor u oblasti lovstva

R. br.	Preduzete mjere	2009.	
		Kol.	% učešća
1.	Izvršene kontrole	211	100,0
1.1.	Redovne kontrole	147	69,7
1.2.	Vanredne kontrole	64	30,3
1.2.1.	Prijave/pritužbe	23	10,9
1.2.2.	Kontrole izvršenja rješenja	41	19,4
2.	Izvršene kontrole	211	100,0
2.1.	Uredne kontrole	159	75,4
2.1.1.	Uredne redovne kontrole	110	52,2
2.1.2.	Uredne vanredne kontrole	49	23,2
2.2.	Neuredne kontrole	52	24,6
2.2.1.	Neuredne redovne kontrole	37	17,5
2.2.2.	Neuredne vanredne kontrole	15	7,1
3.	Upravne mjere	47	100,0
3.1.	Otklanjanja nepravilnosti	37	78,7
3.2.	Represivne upravne mjere	10	21,3
3.2.1.	Zabrana subjektu/objektu obavljanja djelatnosti	10	21,3
4.	Prekršajne mjere	35	100,0
4.1.	Izdati prekršajni nalozi	34	97,1
4.2.	Podnesene prekršajne prijave	1	2,9

Oblast lovstva je kontrolisana 211 puta od čega su 52 kontrole bile neuredne. Najviše neurednih kontrola se odnosio na lovočuvarsku službi, gdje je konstatovano da neki od subjekata kontrole nemaju lovočuvare u stalnom radnom odnosu ili da isti nemaju odgovarajuću stručnu spremu (54 kontrole 14 neuredno). Posjedovanje lovne osnove i godišnjeg plana gazdovanja lovištem je kontrolisano 36 puta i u 12 slučajeva je konstatovano da korisnici lovišta nemaju odgovarajuće saglasnosti na navedene planove. Izvršenje lova i korišćenje divljači je kontrolisano 50 puta i u 18 slučajeva su konstatovane nepravilnosti koje su se odnosile na upotrebu nedozvoljenih sredstava za lov, neposjedovanje dozvole za lov ili lovne karte, ne uplaćivanje naknade za ulovljenu divljač, ne formiranost komisije za procjenu trofeja divljači i dr. Kod četiri lovišta je utvrđeno da ne vode ili nepravilno vode katastar lovišta.

Za dva lovišta kojim gazduju LU „Birač“ Vlasenica i „Ribnjak Bardača“ a.d. Srbac su pokrenute inicijative za oduzimanje lovišta.

Ova oblast je opterećena ugovorima između resornog Ministarstva i korisnika lovišta koji su istekli ili je njihova važnost pri kraju, zatim davanje privremenih saglasnosti na lovne osnove do izlaska novog Zakona o lovstvu (Zakon je objavljen 07.07. 2009. godine, formalno pravno posmatrano navedene osnove u drugoj polovini godine nemaju važeću saglasnost).

Javio se problem „Vojnog poligona“ na Manjači koji je rješenjem Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede ušao u sastav lovišta „Manjača“, a isto je ugovorom predato na korištenje LU „Manjača“, međutim Ministarstvo odbrane BiH je svojom odlukom od 21.07.2009. godine „Poligon Manjača“ dalo LU „Zmijanje“ Banjaluka na privremeno korištenje. O navedenom je resorno ministarstvo pismeno obaviješteno.

Novi Zakon o lovstvu otvara mogućnosti ubrzanog uređenja ove oblasti, ali bi bilo neophodno pojačati aktivnosti oko formiranja lovišta i uzgajališta, dodjele istih korisnicima, potpisivanja ugovora i donošenja podzakonskih akata.

Kod zakonom predviđene stručne spreme za lovočuvare u sportskim i sportsko-rekreativnim lovištima potrebno je ići na snižavanje iste ili dati prelazni period za ispunjavanje navedenih uslova.

5.3. Zaključne napomene

Šumarstvo u Republici Srpskoj je opterećeno mnogim problemima te kao što je već rečeno JPŠ „Šume Republike Srpske“ Sokolac, odnosno njihovi organizacioni dijelovi (ŠG i ŠU) nastoje smanjiti troškove, odnosno izbjeći sve radove koji povećavaju cijenu proizvoda (koranje, izvoz mimo šumskih vlaka, korišćenje vodenih tokova za izvoz šumskih drvnih sortimenata, izostaju mjere njege, rad nestručnih lica itd), ovakva pojave stvaraju mogućnosti za pojavu štetočina i bolesti, zatim uništavanje podmlatka, kao i kontinuirano zamučivanje vodotoka i uništavanje flore i faune u istim. U dosta slučajeva šumsko uzgojni radovi se izvršavaju tek kada to inspektori nalože rješenjima.

Da bi se naprijed navedeno uredilo potrebno je pojačati kaznenu politiku, a tamo gdje postoje mogućnosti da se zakonskim odredbama izvrši liberalizacija to uradi.

Situacija da sudovi u Republici Srpskoj ne prihvataju prijave od korisnika šuma i šumskog zemljišta i lovišta predstavlja problem koji je neophodno što prije riješiti.

Pitanje odgovornog i ovlaštenih lica u JPŠ „Šume Republike Srpske“ se vrlo često pokreće kod sudskog odlučivanja po prijavama inspektora. Neki od sudova neprihvataju direktore šumskih gazdinstava kao odgovorna lica, mada su isti u sudu registrovani kao takvi. Ukoliko u JPŠ „Šume Republike Srpske“ smatraju da odgovornost trebaju prenijeti na niži nivo potrebno je da za isto obezbijede pravni okvir.

Naprijed konstatovane činjenice u vezi broja kontrola, broja poduzetih upravnih mjera, broja i iznosa kaznenih mjera se može reći da je inspeksijski nadzor šumarske inspekcije oslobođen hipoteka iz prošlosti, da je rad inspekcije nezavisan od subjekta kontrole, kontrole su sveobuhvatnije i konkretnije, inspektori nisu vezani za određeno gazdinstvo ili upravu, vrše se zajedničke kontrole sa drugim inspekcijama.

U ranijem periodu su bile česte pojave da se počne sa realizacijom radova na sječi i izradi šumskih drvnih sortimenata, a da predhodno nije urađen i usvojen projekat za izvođenje radova, što je sada nezamislivo. Takođe i to da je bilo šumskih gazdinstava koja uopšte nisu vršila tehnički prijem izvedenih radova, to se i sada dešava u pojedinačnim slučajevima, ali ne kao pravilo. Izvođači radova imaju obezbijedene licence, što ranije u najvećem broju slučajeva nisu imali.

Problemi koji su navedeni u ovom izvještaju se moraju rješavati sinhronizovanom aktivnošću svih sudionika, tu prvenstveno mislimo na JPŠ „Šume Republike Srpske“, ministarstvo, Agenciju za šume, šumarsku inspekciju i druge organe i organizacije.

Oblasti proizvodnje, dorade i prometa reproduktivnog materijala treba u narednom periodu posvetiti posebnu pažnju, te je stoga neophodno ubrzati aktivnosti oko donošenja kvalitetnih podzakonskih akata. Smatramo da je kod izrade istih neophodno uključiti više relevantnih faktora ili barem prije objavljivanja iste proslijediti zainteresovanim institucijama i organizacijama u smislu predlaganja poboljšanja i davanja mišljenja.

6. Izvori podataka:

Anonymus (2010): Izvoz i uvoz drvnih sortimenata u BiH u 2009. godini. Ministarstvo trgovine i turizma Republike Srpske.

Anonymus (2010): Preliminarni izvještaj Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH.

JPŠ «Srpske šume Repiblike Srpske» (2001): Proizvodno-finansijski plan za 2002. Sokolac.

JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2008): Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini za 2009. godinu.

JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2009): Izvještaj o izvršenju Plana gazdovanja šumama u privatnoj svojini za period 01.01. do 30.06.2009.

JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2009): Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u privatnoj svojini, stanje 31.12.2008.

JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2010): Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u vlasništvu Republike, stanje na dan 31.12.2009.

JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2009): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.- 31.12.2008. godine, Sokolac, mart 2009.

JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2009): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.- 30.06.2009. godine, Sokolac, august 2009.

JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2010): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.- 31.12.2009. godine, Sokolac, mart 2010.

Kadić J., Marković B. (2006): Zaštićena područja prirode u Prostornom planu RS 2001-2015. Naučna konferencija: «Gazdovanje šumskim ekosistemima nacionalnih parkova i drugih zaštićenih područja», Zbornik radova. str. 305-312

Ljubojević G. (2010): Izvještaj o radu i efektima rada Inspekcije za šumarstvo i lovstvo u 2009. godini. Republička inspekcija za šumarstvo i lovstvo RS.

Ljubojević S., Marčeta D. (2007): Nivo iskorišćavanja šuma u zaštićenim područjima Republike Srpske. Glasnik Šumarskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci br. 7, str. 23-50.

Ministarstvo finansija (2010): Izvještaj po korisnicima, Račun posebnih namjena za šume, 04.01.2010.

Republički zavod za statistiku (2008): Statistika šumarstva br. 8.

Republički zavod za statistiku (2008): Statistika šumarstva, Mjesečni statistički pregled, decembar 2008.

Republički zavod za statistiku (2009): Statistika šumarstva br. 9 Statistički bilten.

Republički zavod za statistiku (2009): Statistika šumarstva, Mjesečni statistički pregled, decembar 2009.

Republički zavod za statistiku (2010): Statistika šumarstva, Mjesečni statistički pregled, januar 2010.

Stanivuković Z. (2009): Ocjena stanja i prijedlog mjera za sanaciju žarišta potkornjaka na lokalitetu G.j. Potoci-Resanovača“, Š.G. „Oštrej“ Drinić. Šumarski fakultet u Banjoj Luci.

Topić D. (2010): Privatni vlasnici šuma u Republici Srpskoj – šanse i mogućnosti. Međunarodna radionica «Small scale forestry in Republic of Srpska – chance and oportunity», «Naša šume», Banja Luka, 14.06.2010.

VralAudit (2009): Izvještaj o reviziji JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac, august 2009.

7. Prilozi

- Prilog 1: Zaliha šuma, svih oblika vlasništva, prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH
- Prilog 2: Ukupna zaliha visokih ekonomskih šuma u vlasništvu Republike prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH
- Prilog 3: Ukupna zaliha visokih ekonomskih šuma u vlasništvu FBiH prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH
- Prilog 4: Prosječna zaliha visokih ekonomskih šuma u vlasništvu Republike prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH
- Prilog 5: Prosječna zaliha visokih ekonomskih državnih šuma u vlasništvu FBiH prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH
- Prilog 6: Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u vlasništvu Republike, stanje na dan 31.12.2009.
- Prilog 7: Katastar drvnih masa u šumama i na šumskim zemljištima u svojini Republike, stanje na dan 31.12.2009.
- Prilog 8: Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u privatnoj svojini, stanje na dan 31.12.2009.
- Prilog 9: Katastar drvnih masa u šumama i na šumskim zemljištima u privatnoj svojini, stanje na dan 31.12.2008.
- Prilog 10: Uvoz proizvoda od drveta, tarifne oznake 44, u BiH u 2009. godini
- Prilog 11: Izvoz proizvoda od drveta, tarifne oznake 44, u BiH u 2009. godini
- Prilog 12: Otvorenost državnih šuma po kategorijama u Republici Srpskoj u 2009 godini (Katastar 2009)
- Prilog 13: Prihod JPŠ ostvaren realizacijom proizvodnje i usluga prema trećim licima
- Prilog 14: Bruto rezultat JPŠ i njegovih organizacionih dijelova

Prilog 1: Zaliha šuma, svih oblika vlasništva, prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH (Preliminarni izvještaj Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH, 2010.)

Red. br.	Vrsta šume	Entitet	
		RS	FBiH
		Zaliha m ³ /ha	
Visoke šume – svi oblici			
1	Šume bukve	325,77	335,96
2	Šume četinarara i mješovite šume četinarara i lišćara u arealu šuma bukve i jele (sa smrčom)	393,18	376,19
3	Šume borova	193,51	155,69
4	Šume hrasta lužnjaka	237,35	278,25
5	Šume hrasta kitnjaka	240,37	254,47
6	Termofilne hrastove šume	135,63	191,17
7	Šume vrba, topola i joha	153,27	254,13
8	Pionirske šumske zajednice	88,28	87,90
9	Šumski zasadi stranih vrsta drveća	211,64	176,30
10	Sekundarne šume bukve	-	317,87
	Prosječno za sve visoke šume	323,90	316,70
	Ukupno na cijeloj površini (m ³)	215.973.969,30	227.520.905,10
Izdanačke šume			
1	Šume bukve	189,25	178,72
4	Šume hrasta lužnjaka	224,53	141,86
5	Šume hrasta kitnjaka	134,91	113,01
6	Termofilne hrastove šume	46,50	48,01
7	Šume vrba, topola i joha	133,85	113,55
10	Sekundarne šume bukve	-	206,37
	Prosječno za sve izdanačke šume	135,28	112,21
	Ukupno na cijeloj površini (m ³)	68.129.104,57	49.830.870,75
	Sveukupno na cijeloj površini (m ³)	284.103.073,87	277.351.775,85

Prilog 2: Ukupna zaliha visokih ekonomskih šuma u vlasništvu Republike prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH (Preliminarni izvještaj Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH, 2010.)

Red. br.	Vrsta šume	Uzgojni oblik		
		Jednodobne	Raznodobne	Ukupno
		m ³		
1	Šume bukve	1.277.216,80	61.434.306,00	62.711.522,80
2	Šume četinarara i mješovite šume četinarara i lišćara u arealu šuma bukve i jele (sa smrčom)	2.559.924,23	89.482.910,29	92.042.834,52
3	Šume borova	3.688.688,12	6.430.284,34	10.118.952,46
4	Šume hrasta lužnjaka	-	171.863,85	171.863,85
5	Šume hrasta kitnjaka	244.802,42	10.775.179,98	11.019.982,40
6	Termofilne hrastove šume	48.636,24	409.283,68	457.919,92
7	Šume vrba, topola i joha	5.886,81	179.520,60	185.407,41
8	Pionirske šumske zajednice	6.295,47	62.130,04	68.425,12
9	Šumski zasadi stranih vrsta drveća	727.389,47	93.509,10	820.898,57
	Sve visoke ekonomske šuma	8.558.819,17	169.038.987,88	177.597.807,10

Prilog 3: Ukupna zaliha visokih ekonomskih šuma u vlasništvu FBiH prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH
(Preliminarni izvještaj Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH, 2010.)

Red. br.	Vrsta šume	Uzgojni oblik		
		Jednodobne	Raznodobne	Ukupno
		m ³		
1	Šume bukve	1.711.384,03	35.119.749,67	36.831.133,70
2	Šume četinarara i mješovite šume četinarara i liščara u arealu šuma bukve i jele (sa smrčom)	3.164.999,97	115.676.526,80	118.841.526,77
3	Šume borova	4.356.345,79	7.056.881,55	11.413.227,34
4	Šume hrasta lužnjaka	2.555,54	228.364,79	231.420,33
5	Šume hrasta kitnjaka	183.769,74	5.755.133,06	5.938.902,80
6	Termofilne hrastove šume	100.221,24	680.243,44	780.464,68
7	Šume vrba, topola i joha	52.525,05	25.541,99	78.067,04
8	Pionirske šumske zajednice	39.393,90	400.255,51	439.649,41
9	Šumski zasadi stranih vrsta drveća	991.975,25	353.663,40	1.345.638,65
10	Sekundarne šume bukve	205.014,89	8.818.238,39	9.023.253,28
	Sve visoke ekonomske šume	10.808.185,40	174.114.598,60	184.922.784,00

Prilog 4: Prosječna zaliha visokih ekonomskih šuma u vlasništvu Republike prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH
(Preliminarni izvještaj Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH, 2010.)

Red. br.	Vrsta šume	Uzgojni oblik	
		Jednodobne	Raznodobne
		m ³ /ha	
1	Šume bukve	304,10	337,74
2	Šume četinarara i mješovite šume četinarara i liščara u arealu šuma bukve i jele (sa smrčom)	179,01	418,93
3	Šume borova	208,40	222,50
4	Šume hrasta lužnjak	-	429,66
5	Šume hrasta kitnjaka	188,31	236,30
6	Termofilne hrastove šume	97,27	292,34
7	Šume vrba, topola i joha	58,87	359,04
8	Pionirske šumske zajednice	31,47	155,32
9	Šumski zasadi stranih vrsta drveća	279,76	155,85
	Prosječno po uzgojnom obliku	209,26	357,15
	Prosječno za sve šume	345,39	

Prilog 5: Prosječna zaliha visokih ekonomskih državnih šuma u vlasništvu FBiH prema Drugoj inventuri šuma na velikim površinama u BiH
(Preliminarni izvještaj Druge inventure šuma na velikim površinama u BiH, 2010.)

Red. br.	Vrsta šume	Uzgojni oblik	
		Jednodobne	Raznodobne
		m ³ /ha	
1	Šume bukve	316,92	348,06
2	Šume četinarara i mješovite šume četinarara i lišćara u arealu šuma bukve i jele (sa smrčom)	218,27	396,56
3	Šume borova	1271,51	190,73
4	Šume hrasta lužnjak	6,39	285,45
5	Šume hrasta kitnjaka	153,14	232,06
6	Termo filne hrastove šume	125,28	179,01
7	Šume vrba, topola i joha	105,05	85,14
8	Pionirske šumske zajednice	20,73	133,42
9	Šumski zasadi stranih vrsta drveća	183,70	272,05
10	Sekundarne šume bukve	205,01	348,55
	Prosječno po uzgojnom obliku	191,29	356,13
	Prosječno za sve šume	339,06	

Prilog 9: Katastar drvnih masa u šumama i na šumskim zemljištima u privatnoj svojini, stanje na dan 31.12.2008.

Red. br.	Kategorija	Ukupna zaliha			
		Četinari	Lišćari	Ukupno	Prosječno
		m ³			m ³ /ha
1	Visoke šume sa prirodnom obnovom	3.746.100	16.156.300	19.902.400	215,1
2	Visoke degradirane šume	1.100	300.600	301.700	128,9
3	Šumske kulture	152.400	87.900	240.300	223,3
4	Izdanačke šume	75.600	22.326.300	22.401.900	125,1
	Ukupno/prosječno	3.975.200	38.871.100	42.846.300	155,8

Prilog 6: Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u vlasništvu Republike, stanje na dan 31.12.2009.

OPŠTINA	Visoke šume sa prirodnom obnovom (ha)							
	Bukve	Jele i smrče, jele i smrče i bukve	Bijelog i crnog bora	Hrasta kitnjaka	Ostale	Ukupno		
Ukupno ŠPP	173.686	216.079	34.787	36.138	1.741	462.431		
OPŠTINA	Visoke degradirane šume (ha)							
	Bukve	Jele i smrče, jele i smrče i bukve	Bijelog i crnog bora	Hrasta kitnjaka	Ostale	Ukupno		
Ukupno ŠPP	15.119	0	0	7.641	323	23.083		
OPŠTINA	Šumske kulture (ha)							
	Smrče i jele	Bijelog i crnog bora	Ostalih četinara	Hrasta kitnjaka	Ostalih lišćara	Ukupno		
Ukupno ŠPP	23.548	30.692	4.714	320	1.543	60.817		
OPŠTINA	Izdanačke šume (ha)							
	Bukve	Hrastova	Mješovite	Ostale	Ukupno			
Ukupno ŠPP	72.185	62.362	20.802	21.965	177.314			
OPŠTINA	Površine podesne za pošumljavanje (ha)							
	Šibljaci		Goleti	Ukupno				
Ukupno ŠPP	93.761		112.935	206.696				
OPŠTINA	Površine nepodesne za pošumljavanje (ha)							
	Šume nepodesne za gazdovanje		Krš i goleti	Stalne šumske čistine	Komunikacije	Prosjeke ispod dalekovoda	Ostale neproduktivne površ.	Ukupno
	Visoke	Izdanačke						
Ukupno ŠPP	12.472	10.837	24.228	859	2.254	533	944	52.127
UKUPNO NESPORNE POVRŠINE (ha)							982.468	
OPŠTINA	Uzurpacije (održaji) (ha)						Ukupno (ha)	
Ukupno ŠPP	17.972						17.972	
SVEUKUPNO ŠPP (ha)							1.000.440	

Prilog 7 : Katastar drvnih masa u šumama i na šumskim zemljištima u svojini Republike, stanje na dan 31.12.2009.

Kategorija šume		Vrsta drveća	Zaliha svukupne drvene mase (m ³)	Prosječni godišnji prirast (m ³)
Visoke šume sa prirodnom obnovom	Šume bukve	bukva	41 380 112	964 098
		ostali	7 418 113	226 151
	Šume jele, smrče i bukve	jela	30 744 650	904 541
		smrča	24 003 202	697 566
		bukva	25 742 115	552 256
		ostali	4 501 626	121 221
	Šume bijelog i crnog bora	b. bor	1 347 936	46 323
		c. bor	3 390 140	74 630
		ostali	4 586 752	130 026
	Šume hrasta	h. kitnjak	4 754 965	108 049
		ostale vrste hrasta	108 257	2 088
		ostali	2 986 763	89 223
	Ostale visoke šume		452 095	10 550
	Ukupno			151 416 726
Prosječno (m ³ /ha)			327.44	8.49
Visoke degradirane šume	Šume bukve	bukva	2 552 129	55 288
		ostali lišćari	900 163	21 734
	Šume hrasta	h. kitnjak	804 358	15 725
		ostale vrste hrasta	79 304	780
		ostali	498 675	12 641
	Ostale visoke šume		38 554	1 138
	Ukupno			48 731 183
Prosječno (m ³ /ha)			211.12	4.65
Izdanačke šume		bukva	8 300 245	235 660
		hrast	5 877 096	146 691
		ostali	5 978 757	226 464
	Ukupno			20 156 098
Prosječno (m ³ /ha)			113.67	3.43
Šumske plantaže (1)	Četinari		5.432.000	382.000
	Lišćari		1.132.000	49.000
	Ukupno		6.564.000	430.000
	Prosječno (m ³ /ha)		104,6	6,9
SVEUKUPNO			226.868.007	5.072.818
Prosječno po ha			313,5	7,0

(1) Statistika šumarstva, 2008

Prilog 8: Katastar površina šuma i šumskog zemljišta u privatnoj svojini, stanje na dan 31.12.2009

OPŠTINA	Visoke šume sa prirodnom obnovom (ha)							
	Bukve	Jele i smrče, jele i smrče i bukve	Bijelog i crnog bora	Hrasta kitnjaka	Ostale	Ukupno		
Ukupno ŠPP	32.091	14.539	3.217	31.888	14.375	96.110		
OPŠTINA	Visoke degradirane šume (ha)							
	Bukve	Jele i smrče, jele i smrče i bukve	Bijelog i crnog bora	Hrasta kitnjaka	Ostale	Ukupno		
Ukupno ŠPP	1.042	0	0	1.065	234	2.341		
OPŠTINA	Šumske kulture (ha)							
	Smrče i jele	Bijelog i crnog bora	Ostalih četinarara	Hrasta kitnjaka	Ostalih lišćara	Ukupno		
Ukupno ŠPP	314	431	272	1	85	1.103		
OPŠTINA	Izdanačke šume (ha)							
	Bukve	Hrastova	Mješovite	Ostale	Ukupno			
Ukupno ŠPP	38.999	29.351	59.928	56.140	184.418			
OPŠTINA	Površine podesne za pošumljavanje (ha)							
	Šibljaci		Goleti	Ukupno				
Ukupno ŠPP	4.035		2.568	6.603				
OPŠTINA	Površine nepodesne za pošumljavanje (ha)							
	Šume nepodesne za gazdovanje		Krš i goleti	Stalne šumske čistine	Komunikacije	Prosjeke ispod dalekovoda	Ostale neproduktivne površ.	Ukupno
	Visoke	Izdanačke						
Ukupno ŠPP	368	298	64	25	0	0	563	1.302
UKUPNO NESPORNE POVRŠINE (ha)							291.877	

Napomena: Tabelom nisu obuhvaćene šume i šumska zemljišta u privatnoj svojini na području opština: Istočni Drvar, Istočni Mostar, Krupa na Uni, Kupres, Ugljevik, Vukosavlje

Prilog 10: Uvoz proizvoda od drveta, tarifne oznake 44, u BiH u 2009. godini
(Izvor: Ministarstvo trgovine i turizma RS, 2010)

Tarifna oznaka	Naziv	Količina za RS		Vrijednost KM	Količina za BiH		Vrijednost KM
		kg	m ³		kg	m ³	
		UVOZ					
44 01	Ogrevno drvo u oblicama, cjepanicama, grana ma, snopovima, ili u sličnim oblicima; iverje i slične čestice; drvena piljevina, otpaci i ostaci drva, aglomerirani ili neaglomerirani u oblice, brikete, pelete ili u sl. oblike	689,930.58		116,085.33	1,777,725.42		290,833.40
4401 10 00	Ogrevno drvo u oblicama, cjepanicama, granama, snopovima, ili u sličnim oblicima; iverje i slične čestice	321,670.00		30,693.53	416,009.77		47,682.44
4401 21 00	Od crnogorice						
44 01 22 00	Od ostalog drveta	48,262.50		11,258.11	73,994.73		38,862.60
44 01 30 10	Piljevina				1,187.42		1,288.08
44 01 30 20		121,720.00		30,518.06	331,275.00		74,787.95
44 01 30 40		17,520.00		2,863.85	460,717.43		20,061.75
44 01 30 80		160,755.00		36,222.67	474,537.99		103,621.47
44 01 30 90	ostalo	20,003.08		4,529.11	20,003.08		4,529.11
44 02	Drveni ugalj (uključujući drveni ugalj od ljsaka) aglomeriran ili neaglomeriran	64,080.00		17,935.57	637,345.39		418,181.91
44 02 00 00							

44 03 99 10 00	-od topole	307,720.00			371,720.00		49,576.36
44 03 99 51 00	-od breze-trupci za piljenje				78,000.00		16,921.80
44 03 99 95 00	-ostalo	618,198.66			3,465,826.66		485,110.11
44 04	Drvo za obruče; cijepani kolci; zašijeni kolci i stupovi, drvene moške, grubo okresane ali netokarene, nesavijane ili drugačije obradene, prikladne za proizvodnju štapova, kišobrana, drški alata ili slično; tanke vrpce dobivene cijepanjem	17,804.00			42,706.09		32,502.30
44 04 10 00 00	-Od crnogorice	4		72.20	16,912.98		22,513.17
44 04 20 00 00	-Od ostalog drveta	17,800.00		6,920.50	25,793.11		9,989.13
44 05 00 00 00	Drvena vuna; drveno brašno	0		0	13.07		206.48
44 06	Drveni željeznički ili tramvajski pragovi:	1,008,980.00		877,734.08	1,234,480.00		1,065,990.29
44 06 10 00 00	-neimprregnirani	14,000.00		10,732.18	14,000.00		10,732.18
44 06 90 00 00	-ostali	994,980.00		867,001.90	1,220,480.00		1,055,258.11

Prilog 11: Izvoz proizvoda od drveta, tarifne oznake 44, u BiH u 2009. godini
(Izvor: Ministarstvo trgovine i turizma RS, 2010)

Tarifna oznaka	Naziv	Količina za RS		Vrijednost KM	Količina za BiH		Vrijednost KM
		kg	m ³		kg	m ³	
44.01	Ogrevno drvo u oblicama, cjepanicama, granama, snopovima ili sličnim oblicima; iverje i slične čestice; drvena piljevina, otpaci i ostaci od drveta, aglomerisani ili neaglomerisani u oblice, brikete, pelete i slične oblike	229,177,176.00		41,990,254.34	518,678,505.92		75,727,435.38
4401.10.00	Ogrevno drvo u oblicama, cjepanicama, granama, snopovima, i sličnim oblicima - iverje, sječka i slično:	216,427,846.00		26,711,460.15	336,091,101.54		40,930,472.40
4401.21.00	- od četinarara	3,454,368.00		1,026,136.49	4,316,694.00		1,212,250.07
4401.22.00	- od ostalog drveta	4,980,435.00		588,468.03	8,841,709.46		1,287,765.98
4401.30	Piljevina, otpaci i ostaci, aglomerisani i neaglomerisani u oblice, brikete, pelete i slične oblike						
4401.30.10	- piljevina	123,410.00		25,477.06	226,686.00		51,182.66
4401.30.20	- piljevina, drveni otpad i ostaci drveta alomerisani u pelet	17,674,215.00		4,415,458.22	54,756,254.92		12,718,242.75
4401.30.40	- drvena piljevina, aglomerisana ili neaglomerisana u oblice, brikete ili slične oblike (izuzev peleta)	60,980.00		10,183.84	404,711.00		86,510.40
4401.30.80	- drveni otpad i ostaci drveta, aglomerisani ili neaglomerisani u oblice, brikete ili slične oblike	51,125,338.00		8,128,968.32	97,407,265.00		16,259,366.59

4401.30.90	(izuzev piljevine i peleta) - ostalo	5,330,584.00		1,084,102.23	16,634,084.00	3,181,644.53
44.02	Drveni ugali (uključujući drveni ugali od ljuski) aglomerisan ili neaglomeriran	9,023,235.00		6,552,883.24	17,753,954.54	12,391,266.48
4402.10.00	- od bambusa	0		0	0	0
4402.90.00	- od ostalog drveta	9,023,235.00		6,552,883.24	17,753,954.54	12,391,266.48
44.03	Drvo neobrađeno sa korom ili bez kore ili bjeljike ili grubo obrađeno (učetvoreno)	58,916,452.50		8,600,568.11	89,485,316.50	12,441,519.08
4403.10	Zaštićeno bojom, kreozotom ili drugim sredstvima	190,000.00		125,256.36	190,000.00	125,256.36
4403.20	Ostalo, četinarsko:					
4403.20.11	- jela i smrča – pilanski trupci	15,401,424.50		3,392,374.25	15,673,004.50	3,449,563.01
4403.20.19	- jela i smrča - ostalo	19,142,657.00		2,091,554.10	25,452,332.00	2,973,296.53
4403.20.31	- bijeli bor – pilanski trupsci	50,128.00		10,721.90	55,648.00	11,886.20
4403.20.39	- bijeli bor - ostalo	92,692.00		21,565.10	114,592.00	24,715.17
4403.20.91	- ostale vrste – pilanski trupci	946,923.00		188,147.15	946,923.00	188,147.15
4403.20.99	- ostale vrste - ostalo	2,890,348.00		397,074.08	18,588,847.00	1,718,252.42
4403.91	Hrast					
4403.91.10	- hrast – pilanski trupci	264,730.00		92,637.80	362,200.00	123,853.81
44.03.91.90	- hrast - ostalo	242,870.00		102,045.95	335,830.00	116,060.55
4403.92	Bukva					
4403.92.10	- bukva – trupci za rezanje	1,283,310.00		533,828.88	1,832,730.00	707,414.41
4403.92.90	- bukva - ostalo	14,897,500.00		1,195,110.71	14,922,500.00	1,206,341.08
4403.99	Ostale vrste lišćara					
4403.99.10	- od topole	155,840.00		100,666.46	155,840.00	100,666.46
44.03.99.59	- od ostalih vrsta	5,100.00		3,144.97	5,100.00	3,144.97
44.03.99.95	Ostali proizvodi	3,352,930.00		346,439.96	10,849,770.00	1,692,920.96
44.04	Drvo za obruče; cijepano kolje; zašijeno kolje, prošće, letve i stubovi za ogradu zašijeni ali nerezani po dužini; drvo grubo prekraćeno ali netokareno,	69,244.00		24,114.73	138,425.00	100,755.00

	nesavijano ili drugačije obrađeno, podeseo za proizvodnju štapova, kišobrana, držaljka za alate i slične proizvode; trake, cjepke i i slično od drveta:							
4404. 10 00	- od četinara	1,004.00				685.73	34,520.00	14,089.62
4404. 20 00	- od ostalog drveta	68,240.00				23,429	103,905.00	86,665.38
44.05	Drvena vuna; drvno brašno	0				0	0	0
44.06	Drveni željeznički i tramvajski pragovi:	1,642,280.00				742,144.84	1,837,180.00	862,895.48
4406.10 00	-neimpregnisani	1,199,980.00				469,376.84	1,391,980.00	575,983.11
4406. 90 00	-ostali	442,300.00				272,768.00	445,200.00	286,912.37

Prilog 12 : Otvorenost državnih šuma sa šumskim kamionskim putevima

(Izvor: Katastar saobraćajnica, 2009)

Kategorija šume	Površina ha	Dužina puteva km	Otvorenost km/1.000 ha
1. Visoke šume sa prirodnom obnovom	462.431	4.212,97	9,1
2. Visoke degradirne šume	23.083	101,20	4,4
3. Šumske kulture	60.817	485,34	8,0
4. Izdanačke šume	177.314	851,70	4,8
5. Površine podese za pošumljavanje (šibljaci i goleti)	206.696	212,76	1,0
6. Površine nepodesne za pošumljavanje	52.127	33,20	0,6
Ukupno/prosječno	982.468	5.897,17	6,0

Prilog 13: Prihod JPŠ ostvaren realizacijom proizvodnje i usluga prema trećim licima

Organizaciona cjelina	Prihod ostvaren (KM)				
	prodajom drvnih sortimenata	fakturisanjem dodatnih troškova centralnog stovarišta	od lovstva	od ostalih šumskih proizvoda	ukupno
Š.g. «Banja Luka»	4.931.065	-	-	-	4.931.065
Š.g. «Birač», Vlasenica	4.515.076	-	-	1.629	4.516.705
Š.g. «Borja», Teslić	6.425.827	-	13.030	-	6.438.857
Š.g. «Botin», Nevesinje	1.347.643	-	-	-	1.347.643
Š.g. «Čemernica», Kneževo	3.875.424	104.180	446	-	3.980.053
Š.g. «Drina», Srebrenica	3.333.869	-	6.181	-	3.340.050
Š.g. «Gorica», Šipovo	7.424.681	-	29.391	-	7.454.072
Š.g. «Gradiška»	9.404.364	60.604	9.967	-	9.474.935
Š.g. «Doboj»	2.297.712	-	-	-	2.297.712
Š.g. «Jahorina», Pale	5.645.147	145.776	-	-	5.790.923
Š.g. «Lisina», Mrkonjić Grad	3.465.746	36.266	-	-	3.502.012
Š.g. «Maglić», Foča	4.145.786	-	13.968	-	4.159.745
Š.g. «Majevica», Lopare	649.523	-	-	1.046	650.569
Š.g. «Oštrelj», Drinić	8.103.588	-	24.610	-	8.128.198
Š.g. «Panos», Višegrad	2.779.365	-	14.052	-	2.793.417
Š.g. «Prijedor»	8.761.569	12.697	-	-	8.774.266
Š.g. «Ribnik»	9.888.974	260.576	27.746	-	10.177.296
Š.g. «Romanija», Sokolac	8.881.355	1.666.813	10.226	-	10.558.394
Š.g. «Sjemeć», Rogatica	6.763.298	-	1.639	-	6.764.937
Š.g. «Visočnik», Han Pijesak	7.728.911	693.553	453	-	8.422.917
Š.g. «Vrbanja», Kotor Varoš	6.057.157	-	-	-	6.057.157
Š.g. «Vučevica», Čajniče	2.477.384	-	314	-	2.477.698
Š.g. «Zelengora»	3.313.028	-	1.781	-	3.314.809
IRPC, Banja Luka	-	-	-	-	-
SRC, Doboj	-	-	1.651	-	1.651
Centar za gazdovanje kršom	16.927	-	-	-	16.927
Generalna direkcija	-	-	-	-	-
UKUPNO	122.233.421	2.981.016	155.455	2.675	125.372.567

Prilog 14: Bruto rezultat JPŠ i njegovih organizacionih dijelova

Organizaciona cjelina	Bruto rezultat preduzeća i njegovih organizacionih dijelova (KM)	
	30.06.2010. ⁽²⁾	31.12.2009. ⁽³⁾
Š.g. «Banja Luka»	- 268.588	19.157
Š.g. «Birač», Vlasenica	- 488.206	- 982.471
Š.g. «Borja», Teslić	8.805	97.346
Š.g. «Botin», Nevesinje	- 293.478	93.268
Š.g. «Čemernica», Kneževo	- 132.873	14.792
Š.g. «Drina», Srebrenica	- 97.740	- 75.108
Š.g. «Gorica», Šipovo	- 608.369	- 212.865
Š.g. «Gradiška»	- 532.105	8.781
Š.g. «Doboj»	- 104.084	- 499.973
Š.g. «Jahorina», Pale	- 48.939	22.786
Š.g. «Lisina», Mrkonjić Grad	- 213.974	95.946
Š.g. «Maglić», Foča	26.107	5.855
Š.g. «Majeвица», Lopare	- 97.232	- 144.812
Š.g. «Oštrelj», Drinić	- 642.750	49.795
Š.g. «Panos», Višegrad	- 198.799	- 158.229
Š.g. «Prijedor»	- 1.069.228	33.218
Š.g. «Ribnik»	- 123.853	224.059
Š.g. «Romanija», Sokolac	- 123.171	12.121
Š.g. «Sjemeć», Rogatica	48.476	1.770.715
Š.g. «Visočnik», Han Pijesak	8.833	1.358.896
Š.g. «Vrbanja», Kotor Varoš	- 85.877	20.844
Š.g. «Vučevica», Čajniče	- 106.022	- 164.367
Š.g. «Zelengora»	- 565.961	- 376.848
IRPC, Banja Luka	88.118	155.089
SRC, Doboj	3.704	21.441
Centar za gazdovanje kršom	- 113.019	9.834
Generalna direkcija	371.000	8.545
UKUPNO	- 5.359.225	1.407.817

Izvori:

(1) (3) JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2009): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.-31.12.2008. godine, Sokolac, mart 2009.

(2) JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2009): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.-30.06.2009. godine, Sokolac, august 2009.

(3) JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2010): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.-31.12.2009. godine, Sokolac, mart 2010

Prilog 14: Bruto rezultat JPŠ i njegovih organizacionih dijelova

Organizaciona cjelina	Bruto rezultat preduzeća i njegovih organizacionih dijelova (KM)	
	30.06.2010. ⁽²⁾	31.12.2009. ⁽³⁾
Š.g. «Banja Luka»	- 268.588	19.157
Š.g. «Birač», Vlasenica	- 488.206	- 982.471
Š.g. «Borja», Teslić	8.805	97.346
Š.g. «Botin», Nevesinje	- 293.478	93.268
Š.g. «Čemernica», Kneževo	- 132.873	14.792
Š.g. «Drina», Srebrenica	- 97.740	-75.108
Š.g. «Gorica», Šipovo	- 608.369	- 212.865
Š.g. «Gradiška»	- 532.105	8.781
Š.g. «Doboj»	-104.084	- 499.973
Š.g. «Jahorina», Pale	- 48.939	22.786
Š.g. «Lisina», Mrkonjić Grad	- 213.974	95.946
Š.g. «Maglić», Foča	26.107	5.855
Š.g. «Majeвица», Lopare	- 97.232	- 144.812
Š.g. «Oštrelj», Drinić	- 642.750	49.795
Š.g. «Panos», Višegrad	- 198.799	- 158.229
Š.g. «Prijeđor»	- 1.069.228	33.218
Š.g. «Ribnik»	- 123.853	224.059
Š.g. «Romanija», Sokolac	- 123.171	12.121
Š.g. «Sjemeć», Rogatica	48.476	1.770.715
Š.g. «Visočnik», Han Pijesak	8.833	1.358.896
Š.g. «Vrbanja», Kotor Varoš	- 85.877	20.844
Š.g. «Vučevica», Čajniče	- 106.022	- 164.367
Š.g. «Zelengora»	- 565.961	- 376.848
IRPC, Banja Luka	88.118	155.089
SRC, Doboj	3.704	21.441
Centar za gazdovanje kršom	- 113.019	9.834
Generalna direkcija	371.000	8.545
UKUPNO	- 5.359.225	1.407.817

Izvori:

(1) (3) JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2009): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.-31.12.2008. godine, Sokolac, mart 2009.

(2) JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2009): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.-30.06.2009. godine, Sokolac, august 2009.

(3) JPŠ «Šume Republike Srpske» a.d. Sokolac (2010): Izvještaj o izvršenju proizvodno-finansijskog plana za period 01.01.-31.12.2009. godine, Sokolac, mart 2010